

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Michal Hovorka

Zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným

Diplomová práce

Olomouc 2016

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 19. dubna. 2016

.....
Michal Hovorka

Poděkování

Chtěl bych tímto poděkovat vedoucímu mé diplomové práce Mgr. et Mgr. Janu Petrovovi, Ph.D. LL.M. za pomocné rady a odborné vedení, které mi poskytl při zpracování této práce a které mi napomohly dojít ke zdárnému cíli.

Obsah

Seznam použitých zkratk	6
Úvod	7
1 Právní a majetková charakteristika SRO podle účinné právní úpravy	9
2 Podíl společníka v SRO podle společných ustanovení ZOK	11
3 Obecně k zániku účasti společníka v SRO	13
4 Jednotlivé způsoby zániku účasti společníka v SRO	15
4.1 Vystoupení společníka z SRO	15
4.1.1 Interpretační problémy	17
4.1.2 Nesouhlas s příplatkovou povinností	19
4.1.3 Nesouhlas se změnou převažující povahy podnikání společnosti	20
4.1.4 Nesouhlas s prodloužením trvání společnosti	21
4.1.5 Absence souhlasu orgánu s převodem podílu	22
4.1.6 Nesouhlas společníka se změnou právní formy společnosti dle § 376 ZoPřem.	23
4.1.7 Přemístění sídla SRO do zahraničí dle § 141 OZ	24
4.2 Dohoda o ukončení účasti společníka	24
4.3 Vyloučení společníka společností a soudem	27
4.3.1 Vyloučení společníka v kadučním řízení	27
4.3.2 Vyloučení společníka soudem	32
4.4 Zrušení účasti společníka rozhodnutím soudu	37
4.4.1 Spravedlivé důvody pro zrušení účasti	39
4.4.2 Řízení před soudem	41
4.4.3 Zrušení účasti dědice soudem	42
4.5 Převod podílu společníka	43
4.5.1 Smlouva o převodu podílu	46
Závěr	48

Použitá literatura.....	52
Shrnutí	56
Summary.....	56
Klíčová slova	57
Keywords.....	57

Seznam použitých zkratk

LZPS - usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 č. 2/1993 Sb. o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.

ZOK – zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), účinný od 1. 1. 2014

OZ – zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, účinný od 1. 1. 2014

ObchZ - zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, účinný do 31. 12. 2013

ZoPřem - zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů

OSŘ – zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

SRO – společnost s ručením omezeným

AS – akciová společnost

NS – Nejvyšší soud České republiky

Úvod

SRO, je jednou z nejmladších a zároveň nejrozšířenějších forem obchodní korporace v ČR. Zánik účasti společníka v SRO je tak na denním pořádku. To je také jedním z důvodů, proč jsem si tuto problematiku vybral jako téma diplomové práce. Vzhledem k tomu, že v průběhu mých studií došlo k rekodifikaci soukromého práva, vyskytla se mi možnost komparace OchZ a ZOK. Zjistil jsem, že nová právní úprava soukromého práva přinesla do českého právního systému, velkou řadu změn. Několik se jich týká i SRO zejm. institutu zániku účasti společníka v SRO.

Cílem diplomové práce je rozbor vybraných způsobů zániku účasti společníka v SRO a to jak nově vzniklých v rámci rekodifikace soukromého práva, tak i známých z předchozí právní úpravy. Vybrané způsoby zániku účasti společníka se budu snažit nejdříve interpretovat, a poté rozebírat problematiku, která s přijetím nové právní úpravy vznikla, ale i jiné problémy, které nadále přetrvávají od dob ObchZ i po rekodifikaci. V rámci judikatury se budu snažit nalézt konstantní judikaturu, kterou lze použít i na nové případy, které nastaly po účinnosti ZOK a OZ a naopak u některých institutů vyzdvihnout judikaturu, kterou dle mého názoru dnes již nelze aplikovat. V rámci problematických ustanovení budu interpretovat názory právních odborníků a zároveň se snažit přispět i svým vlastním názorem.

V diplomové práci se zaměřím na zvláštní způsoby zániku účasti společníka, které jsou typické pro SRO a z obecných způsobů pouze nastíním ten nejčastěji se v praxi vyskytující nejen u SRO, ale i u ostatních korporací a to převod podílu společníka. Vzhledem k tomu, že tato problematika jednotlivých institutů je značně obsáhlá, nebudu se moci v diplomové práci zabývat všemi způsoby zániku účasti společníka. Stejně tak se nebudu zabývat právními důsledky (jako uvolněný podíl, vypořádací podíl), které se zánikem účasti společníka v SRO nastávají. O to více, se vybraným způsobům zániku budu věnovat.

Diplomová práce bude rozdělena vyjma úvodu a závěru do čtyř částí.

V první části bude nastíněna právní a majetková charakteristika SRO podle ZOK a OZ.

Druhá část bude věnována problematice podílu společníka. Nastíním problematiku nového pojetí podílu jako věci movité a s tím spojená práva a povinnosti společníků. Dále se budu věnovat novince, kterou přinesl ZOK a to podílu, který je představován kmenovým listem a problematice více podílů a to i jiného druhu ve vlastnictví jednoho společníka.

Třetí část bude zaměřena na obecné uvedení do problematiky zániku účasti společníka v SRO. Rozdělím zde jednotlivé způsoby zániku na obecné a zvláštní a obecným způsobem nastíním důsledky zániku společníka.

Konečně ve čtvrté, nejrozsáhlejší části, se budu zabývat problematikou vybraných způsobů zániku účasti. Nejprve se budu věnovat novému institutu vystoupení společníka z SRO, kde se budu zabývat interpretačními problémy a rozebírat jednotlivé důvody, pro které může společník ze společnosti vystoupit. Poté se budu věnovat institutu dohody o ukončení účasti společníka. Další rozsáhlou podkapitolou bude vyloučení společníka společností v kadučním řízení nebo soudem pro porušení povinností. Závěrem se budu zabývat institutem zrušení účasti společníka soudem, jestliže již po něm nelze spravedlivě požadovat, aby ve společnosti setrval. A nakonec nastíním problematiku nejjobecnějšího institutu a to převod podílu společníka.

Pro psaní diplomové práce budou hlavním zdrojem právní předpisy účinné k 1. 3. 2016 a to zejména ZOK a OZ. Z vysokoškolských učebnic bych vystihl učebnici Tomáše Dvořáka s titulem *Společnost s ručením omezeným*, která mi poslouží hlavně k úvodním kapitolám a uvedení do problematiky u jednotlivých institutů. Z komentářové literatury, která bude hlavním zdrojem diplomové práce, musím zmínit komentář k ZOK od Alexandra J. Bělohávk a kol., Ivany Štenglové a kol., a v neposlední řadě Jana Lasáka a kol. Z judikatury se budu snažit čerpat nejvíce zdrojů z rozhodnutí vydaných NS a Vrchními soudy. A samozřejmě nelze opomenout ani názory právních odborníků uvedené v odborných člancích právních časopisů.

1 Právní a majetková charakteristika SRO podle účinné právní úpravy

SRO je dle ustanovení § 118 a § 210 OZ korporací, kterou vytváří jako právnickou osobu společenství osob. Jako právnická osoba má od vzniku do svého zániku právní osobnost, tedy způsobilost k právům a povinnostem, která splývá se způsobilostí k právnímu jednání a stejně tak s odpovědností za protiprávní jednání. SRO má ze zákona pevnou organizační strukturu v rámci které obligatorně vytváří své orgány,¹ mezi které patří valná hromada jako nejvyšší orgán SRO, jejímž prostřednictvím se společníci zejména podílejí na chodu společnosti (např. uplatněním hlasovacího práva). Výkonným orgánem společnosti je statutární orgán SRO, který tvoří jednatelé společnosti. Výjimku z obligatorních orgánů tvoří dozorčí rada jako orgán fakultativní, která je zřizována jen stanoví-li tak společenská smlouva.² Dalším znakem právnické osoby je její majetková autonomie, kdy je majetek právnických osob (SRO) oddělen od majetku a dluhů společníků.³ SRO je podnikatelem, jelikož jako každá jiná obchodní korporace vzniká až zápisem do obchodního rejstříku, tudíž se na ní vztahuje fikce podnikatele obsažená v § 421 odst. 1 OZ a to i když je založena za jiným než podnikatelským účelem.⁴ Podnikateli se však automaticky nestávají její společníci.⁵

Dle ZOK, se jedná o kapitálovou obchodní společnost (§ 1 odst. 2 ZOK), která se zakládá společenskou smlouvou v případě více zakladatelů (§ 8 ZOK) nebo zakladatelskou listinou, zakládá-li společnost jediný zakladatel (§ 11 ZOK), přičemž tyto musí být ve formě veřejné listiny. I když ZOK řadí SRO mezi společnosti kapitálové, najdeme u ní též prvky společné se společnostmi osobními. S AS má společnou povinnost vytvořit základní kapitál, vkladovou povinnost svých členů a organizační strukturu společnosti. Na rozdíl od AS je však tato struktura jednodušší, stejně tak jako její založení. Se společnostmi osobními má SRO společné ručení jejich společníků, kteří ale ručí pouze omezeně a dále pak omezenou převoditelnost podílu, kdy k vstupu jiných osob do společnosti je zpravidla třeba schválení valné hromady a změna společenské smlouvy.⁶ SRO tak v jedné společnosti spojuje některé

---

¹ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 8 - 9.

² Tamtéž.

³ DVOŘÁK, Jan, ŠVESTKA, Jiří, ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. *Občanské právo hmotné. Díl první: Obecná část*. Praha: Wolters Kluwer, 2013, s. 264 - 267.

⁴ SRO může být např. založena za účelem veřejně prospěšným ve smyslu ust. § 146 a násl. OZ.

⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. října 2008, sp. zn. 21 Cdo 4060/2007.

⁶ ČERNÁ, Stanislava, ŠTENGLOVÁ, Ivana, PELIKÁNOVÁ, Irena. *Právo obchodních korporací*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 287 - 290.

výhody jak společností osobních tak kapitálových, i proto bývá někdy označována jako společnost smíšená.⁷

Definice SRO je zakotvena v ustanovení § 132 odst. 1 ZOK, kde je uvedeno, že „společnost s ručením omezeným je společnost, za jejíž dluhy ručí společníci společně a nerozdílně do výše, v jaké nesplnili vkladové povinnosti podle stavu zapsaného v obchodním rejstříku v době, kdy byli věřitelem vyzváni k plnění.“⁸ Z této definice vyplývají tři základní znaky SRO. Prvním znakem je vkladová povinnost každého společníka, z čehož vyplývá i znak druhý, a to povinnost tvorby základního kapitálu.⁹ I když povinnost tvorby základního kapitálu není zahrnuta ve výše uvedené definici, vyplývá jednak z § 30 ZOK,¹⁰ a jednak z § 142 ZOK, kde je uvedeno, že minimální výše vkladu je 1,- Kč. Tedy v případě jednočlenné společnosti je u SRO minimální výše základního kapitálu rovna 1,- Kč.¹¹ Třetím nejdůležitějším znakem SRO je omezené ručení společníků.¹² Společníci SRO ručí za závazky společnosti solidárně tj. jeden za všechny a všichni za jednoho (§ 1872 OZ). Zákonná povinnost ručení vyplývá z výše uvedeného § 132 ZOK a „vzniká samotným vznikem společnosti nebo zvýšením jejího základního kapitálu převzetím vkladové povinnosti a zaniká úplným splněním vkladových povinností.“¹³ Společníci ručí za dluhy SRO do výše, v jaké nesplnili svou vkladovou povinnost dle stavu zapsaného v obchodním rejstříku v době, kdy byli věřitelem vyzváni k plnění. Na rozdíl od předchozí právní úpravy § 106 odst. 2 ObchZ, kdy byl pro výši ručení společníků rozhodující stav ke dni vydání soudního rozhodnutí, je dle ZOK rozhodujícím stavem den, kdy je doručena výzva k plnění společníkovi resp. ručiteli. Čímž se zjednodušuje a posiluje postavení jednotlivých věřitelů, jelikož při uplatnění své pohledávky u soudu stačí mj. věřiteli prokázat obsah zápisu v obchodním rejstříku ke dni doručené výzvy, na rozdíl od úpravy ObchZ, kdy změna v obchodním rejstříku ohledně splacených vkladů společníků zapsána po podání žaloby vedla až k nevyhovění žalobního návrhu.¹⁴

---

⁷ POKORNÁ, Jarmila a kol. *Obchodní zákoník. Komentář. I. Díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2009, s. 496.

⁸ § 132 odst. 1 ZOK.

⁹ ČERNÁ: *Právo obchodních korporací ...*, s. 287 - 290.

¹⁰ Dle § 30 ZOK je základní kapitál souhrn všech vkladů.

¹¹ HAVEL, Bohumil. IN ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář.* 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 271 (§ 132)

¹² ČERNÁ: *Právo obchodních korporací ...*, s. 287 - 290.

¹³ ŠTENGLOVÁ: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář ...*, s. 271 (§ 132)

¹⁴ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In. BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích. I. díl.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 649 - 650 (§ 132)

2 Podíl společníka v SRO podle společných ustanovení ZOK

Podíl dle ust. § 31 ZOK představuje míru účasti společníka v obchodní korporaci a z toho plynoucí práva a povinnosti.¹⁵ Podíl představuje nezastupitelnou část v SRO. Vzhledem k širokému pojetí věci dle ustanovení § 489 OZ¹⁶ je podíl věcí movitou nehmotnou (§ 498 odst. 2 OZ), je tedy předmětem vlastnického práva.¹⁷ Vlastník daného podílu má právo jej užívat (*ius utendi*), držet (*ius possidendi*), požívat (*ius fruendi*), nakládat s ním (*ius dipodendi*) a jiná vlastnická práva.¹⁸

Vlastnictví podílu zakládá vztah mezi společníkem a danou společností. Bez vlastníka podíl nemůže existovat a stejně tak společník bez svého podílu nemůže uplatňovat práva a povinnosti vůči dané společnosti. Obdobně nemůže být společnost zároveň svým společníkem.¹⁹ Obchodní korporace může, dle ust. § 33 ZOK, nabýt svůj vlastní podíl pouze v případech, připouští-li to zákon. V rámci SRO je zakázáno, aby společnost svůj podíl nabyla smluvně (§ 149 odst. 1 ZOK).

Z definice podílu uvedené v § 31 ZOK (srov. výše) je dovozováno, že obsah tohoto pojmu představuje dvě stránky. A to jednak stránku kvalitativní a jednak kvantitativní.²⁰ Stránka kvalitativní představuje práva a povinnosti vyplývající z obchodního podílu, která jsou spolu neoddělitelně spjata.²¹ Stránka kvantitativní představuje velikost (výše), hodnotu (cenu) - míru účasti společníka v dané společnosti a tato je stanovena buď procentem anebo zlomkem. Velikost podílu může být po dobu trvání účasti společníka ve společnosti neměnná. Hodnota podílu však klesá a stoupá dle toho, jak společnost v danou chvíli hospodaří.²² Stránky kvantitativní a kvalitativní jsou spolu neodmyslitelně spjaty a nelze je od sebe oddělit.²³

Na rozdíl od úpravy obsažené v obchodním zákoníku, kdy vyjma AS mohl mít společník u ostatních společností pouze jeden podíl, zákon o obchodních korporacích v ustanovení § 135 připouští, aby společník v SRO vlastnil více druhů podílů a to i jiného druhu.

---

¹⁵ DVOŘÁK: *Společnost s ručením omezeným ...*, s. 107.

¹⁶ Dle § 489 OZ je věcí v právním smyslu vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí.

¹⁷ Již za účinnosti ObchZ byl podíl chápán jako „jiná majtková hodnota,“ která může být předmětem soukromoprávních vztahů. Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. července 2004, sp. zn. 22 Cdo 700/2004.

¹⁸ DVOŘÁK, Jan, ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanské právo hmotné. Díl třetí: Věcná práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 33 - 35.

¹⁹ DVOŘÁK: *Společnost s ručením omezeným ...*, s. 108.

²⁰ Tamtéž, s. 109.

²¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. února 2012, sp. zn. 29 Cdo 3581/2010.

²² LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK: *Komentář k zákonu ...*, s. 216 (§ 31).

²³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. března 1998, sp. zn. 2 Odon 46/97.

„Podíly, se kterými jsou spojena stejná práva a povinnosti, tvoří jeden druh. Podíl, se kterým nejsou spojena žádná zvláštní práva a povinnosti, je podíl základní.“²⁴

Další novinkou, kterou obsahuje ZOK je podíl, který je představován kmenovým listem. Kmenový list je cenný papír na řad, který lze převést rubopisem a na rozdíl od akcie nemůže být vydán jako zaknihovaný cenný papír ani s ním nelze veřejně obchodovat. Zákon stanoví, že kmenový list může společnost vydat pouze v případech, kdy není omezena nebo podmíněna jeho převoditelnost. V případech kdy dochází k zániku účasti společníka v SRO, zákon obligatorně zakotvuje povinnost tento kmenový list, byl-li vydán, odevzdat společnosti.

Ohledně spoluvlastnictví k podílu v SRO, ZOK v ustanovení § 32 odst. 4 uvádí, že spoluvlastníci jsou společným společníkem a v těchto případech musí být dle ust. § 139 ZOK zapsáni v seznamu společníků.²⁵ Správu společné věci provádí správce dle ustanovení § 1134 a násl. OZ. Spoluvlastnictví k jednomu obchodnímu podílu může vzniknout jak při vzniku SRO,²⁶ tak v době trvání společnosti (nejčastěji v rámci nabytí dědictví).

Podíl v SRO lze rozdělit pouze v souvislosti s jeho převodem nebo přechodem, přičemž dispozitivní ustanovení § 43 ZOK dává společnosti možnost upravit si ve společenské smlouvě rozdílně. Společenská smlouva může podmínit převod obchodního podílu souhlasem některého z orgánů společnosti. V této souvislosti ZOK v ustanovení § 207 odst. 3 zakotvuje nový důsledek a to možnost společníka ze společnosti po zániku smlouvy (podle § 207 odst. 2 ZOK) vystoupit v případě, že příslušný orgán neudělí souhlas bez udání důvodu nebo je nečinný (srov. níže). Přechod podílu na dědice společníka může společenská smlouva zakázat nebo omezit. V případech, kdy podíl nepřejde na zůstavitelovi dědice, vzniká dědicům právo na vypořádací podíl. Zvláštní pravidlo ohledně zániku účasti společníka v SRO obsahuje ust. § 221 ZOK, které zakotvuje právo dědice se domáhat zrušení své účasti ve společnosti v případech, kdy jsou dány zákonné důvody a po dědici nelze spravedlivě požadovat, aby ve společnosti setrval. Toto právo nemá právnická osoba, na kterou podíl přešel v rámci právního nástupnictví. Ta se může domáhat zrušení své účasti ve společnosti soudem dle ustanovení § 205 ZOK.²⁷

---

²⁴ § 135 odst. 1 ZOK.

²⁵ ČERNÁ: *Právo obchodních korporací ...*, s. 308.

²⁶ Spoluvlastnictví k jednomu obchodnímu podílu vzniká při prvozápisu do obchodního rejstříku.

²⁷ ČERNÁ: *Právo obchodních korporací ...*, s. 310.

3 Obecně k zániku účasti společníka v SRO

Při zániku účasti společníka v SRO dochází k pozbytí vlastnického práva k danému podílu a s ním spojených práv a povinností. Stejně jako ke vzniku, tak i k zániku účasti v SRO může dojít pouze ze zákonem stanovených důvodů²⁸ a to na základě právního jednání, právních skutečností nebo na základě rozhodnutí orgánu veřejné moci.²⁹ Vzhledem k tomu, že ZOK připouští, aby společník vlastnil více podílů v SRO se nově rozlišuje, zda se jedná o úplný zánik společníka v SRO v rámci zániku všech jeho podílů nebo dochází ke snížení jeho účasti v dané společnosti pouze ohledně zániku některého jeho podílu.³⁰

Zánik účasti společníka můžeme rozlišovat dle toho, zda se jedná o jeden ze způsobů zániku člena v obchodní korporaci obecně (obecné způsoby), nebo zdali se jedná o zánik člena pouze v SRO (zvláštní způsoby).³¹

Mezi obecné způsoby řadíme:

- zánik společnosti bez univerzálního nástupce
- smrt nebo zánik společníka bez univerzálního právního nástupce
- převod podílu
- přechod podílu
- postižení podílu výkonem rozhodnutí nebo exekucí
- zánik účasti společníka ve společnosti v důsledku insolvenčního řízení na jeho majetek.³²

Mezi zvláštní způsoby řadíme:

- vystoupení společníka ze společnosti
- dohodu o zániku účasti společníka
- vyloučení společníka
- zrušení účasti společníka ve společnosti soudem.³³

Vedle tohoto obecného dělení můžeme dále rozlišovat, zda se jedná o dobrovolné ukončení společníka ve společnosti, kam řadíme např. převod podílu, dohodu o zániku účasti nebo nedobrovolného ukončení účasti, kam můžeme zařadit např. vyloučení společníka.³⁴

---

²⁸ DVOŘÁK: *Společnost s ručením omezeným ...*, s. 219.

²⁹ HEJDA, Jan. *Zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným*. Praha: Linde, 2010, s. 48 - 51.

³⁰ ČERNÁ: *Právo obchodních korporací ...*, s. 335.

³¹ DVOŘÁK: *Společnost s ručením omezeným ...*, s. 219 - 220.

³² Tamtéž.

³³ Tamtéž.

³⁴ ČERNÁ: *Právo obchodních korporací ...*, s. 335.

V právní teorii ani praxi nejsou pochyby o tom, že výčet způsobů, kterými lze ukončit účast společníka ve společnosti je taxativní.³⁵

V rámci zániku účasti v SRO rozlišujeme, zda dochází k zániku podílu společně se zánikem účasti či tento podíl přechází na právního nástupce. V případě zániku společnosti bez univerzálního nástupce, zanikají obchodní podíly společníků společně se společností. Společníkům poté vzniká právo na podíl na likvidačním zůstatku. To neplatí v případě, že společnost zanikla v důsledku konkurzu.³⁶ Jestliže účast společníka zaniká převodem, přechodem nebo zpeněžením daného podílu v insolvenčním nebo exekučním řízení, přechází podíl na nabyvatele původního společníka (vlastníka podílu). V ostatních případech tj. kdy k převodu ani k přechodu podílu nedochází, nastává situace, kdy dosavadní společník svůj podíl pozbývá a tento se stává dle ust. § 212 ZOK podílem uvolněným. Společnost s takovýmto podílem naloží v souladu s ustanovením § 213 až 215 ZOK a společníkovi, jehož účast zanikla nebo jeho právnímu nástupci (př. v rámci univerzální sukcese) tak vzniká právo na vypořádací podíl.³⁷

---

³⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. října 2006, sp. zn. 29 Odo 331/2006.

³⁶ HEJDA: *Zánik účasti společníka ...*, s. 47 - 48.

³⁷ DVOŘÁK: *Společnost s ručením omezeným ...*, s. 220.

4 Jednotlivé způsoby zániku účasti společníka v SRO

4.1 Vystoupení společníka z SRO

Vystoupení společníka z SRO představuje způsob jeho zániku ve společnosti, ke kterému dochází jednostranným právním jednáním, a to bez souhlasu ostatních společníků. Právo společníka vystoupit ze společnosti označujeme jako tzv. *abandon* právo.³⁸ „V podstatě jde o výpověď společenské smlouvy vystupujícího společníka, jejímž následkem je zánik obligace mezi společníkem a společností.“³⁹ Institut vystoupení společníka je novinkou, kterou přinesl ZOK. Dle ObchZ bylo toto právo v § 148 zakázáno a společník se mohl domáhat ukončení své účasti ve společnosti na základě žádosti u soudu což ZOK upravuje v ustanovení § 205. Oba tyto instituty směřují k ukončení účasti společníka v SRO z důvodu, že není spravedlivé, aby ve společnosti nadále setrval. Rozdíl spočívá v tom, že zánik účasti společníka vystoupením nastává jeho účinností, kdežto při rozhodnutí soudu až nabytím právní moci.⁴⁰ Cílem zavedení institutu vystoupení společníka je dle důvodové zprávy otevření SRO investorské veřejnosti při garanci zachování *statu quo* v době získání podílu společníkem.⁴¹ Právní úprava umožňuje společníkům vyšší míru svobody v rámci úpravy otázek obsažených ve společenské smlouvě a zároveň garanci že zůstanou zachovány podmínky, za nichž do společnosti vstupovali. Preventivně působí na ostatní společníky, kteří musí brát v potaz to, že dojde-li k přehlasování společníka, ten může v zákonem stanovených případech ze společnosti vystoupit, čímž mu vznikne právo na vypořádací podíl a tento může značně zasáhnout do dalšího hospodářského působení společnosti.⁴²

Právní úpravu vystoupení společníka z SRO obsahoval za předešlé právní úpravy ZoPřem, který ve svém § 376 obsahoval výjimku z výše uvedeného ustanovení § 148 ObchZ. Tento zákon připouštěl vystoupení společníka z SRO v případech kdy společník nesouhlasil se změnou právní formy společnosti a to tehdy, byl-li společníkem SRO ke dni konání valné hromady, která schválila změnu právní formy, a zároveň *hlasoval proti*⁴³ schválení změny právní formy. Tento zákon jako *lex specialis* zůstává platný a účinný i po nabytí účinnosti ZOK

---

³⁸ BOGUSKÝ, Pavel. *Společnost s ručením omezeným ve světle návrhu zákona o obchodních korporacích*. [online]. Casopis.vsehrd.cz, 4. prosince 2011 [cit. 2. března. 2016]. Dostupné na <<http://casopis.vsehrd.cz/2011/12/spolecnost-s-rucenim-omezenym-ve-svetle-navrhu-zakona-o-obchodnich-korporacich/#finref-758-22>>.

³⁹ ČERNÁ: *Právo obchodních korporací* ..., s. 336.

⁴⁰ tamtéž

⁴¹ HAVEL, Bohumil a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vydání. Ostrava: Sagit, 2012, s. 106.

⁴² DVOŘÁK: *Společnost s ručením omezeným* ..., s. 228.

⁴³ Ohledně pojmu „*hlasoval proti*“ srov. níže.

a společníkovi tak při splnění zákonných důvodů zůstává zachováno právo dle tohoto zákona ze společnosti vystoupit.

ZOK upravuje vystoupení společníka v ustanovení § 164, § 202, 209 odst. 3 a 207 odst. 3. Tato ustanovení jsou spolu vzájemně propojena. Ustanovení § 202 odst. 1 ZOK uvádí, že společník může ze společnosti vystoupit jen ze zákonem stanovených důvodů. Těmito důvody jsou:

- společník nehlasoval pro přijetí příplatkové povinnosti dle § 164 ZOK
- společník nesouhlasí s přijatým rozhodnutím valné hromady o změně převažující povahy podnikání společnosti dle § 202 odst. 2 písm. a) ZOK
- společník nesouhlasí s přijatým rozhodnutím valné hromady o prodloužení trvání společnosti dle § 202 odst. 2 písm. b) ZOK
- společník smluvně převedl svůj podíl na jiného, avšak orgán, který má dle společenské smlouvy vyslovit souhlas, tento bez uvedení důvodu nevyslovil nebo je nečinný dle § 207 odst. 3 ZOK⁴⁴
- společník nesouhlasí se změnou právní formy společnosti dle § 376 ZoPřem
- přemístění sídla SRO do zahraničí dle § 141 OZ.⁴⁵

Společník může uplatnit své právo na vystoupení ze společnosti při splnění těchto podmínek:

- byla-li naplněna jedna z podmínek stanovených zákonem nebo společenskou smlouvou
- společník hlasoval proti danému rozhodnutí valné hromady
- společník zcela splnil svou vkladovou povinnost ohledně podílu, vůči kterému ze společnosti hodlá vystoupit⁴⁶
- právo na vystoupení společník musí uplatnit do jednoho měsíce ode dne, kdy bylo přijato dané rozhodnutí valné hromady nebo kdy došlo k zániku závazku ze smlouvy o převodu podílu, jinak toto právo zaniká (prekluduje)
- oznámení musí být v písemné formě a vystoupení společníka nabývá účinnosti posledním dnem měsíce, ve kterém bylo oznámení společnosti doručeno.⁴⁷

Zákon stanoví, že jednotlivé důvody pro vystoupení mohou měnit společenskou smlouvu. Valná hromada ji může měnit pouze v případech, kdy tak sama společenská smlouva

---

⁴⁴ DVOŘÁK: *Společnost s ručením omezeným ...*, s. 228.

⁴⁵ K jednotlivým důvodům vystoupení společníka srov. níže.

⁴⁶ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK: *Komentář k zákonu ...*, s. 930 (§ 202).

⁴⁷ DVOŘÁK: *Společnost s ručením omezeným ...*, s. 228 - 229.

stanoví (§ 147 odst. 2 ZOK). Kdyby společenská smlouva nepřiznala právo valné hromadě o smlouvě rozhodovat, nemohlo by k její změně dojít bez souhlasu všech společníků a institut vystoupení společníka by tak nemohl být uplatněn.⁴⁸ Zákon tedy předpokládá, že právo společníka ze společnosti vystoupit, je vázáno na přípustnost rozhodování valné hromady o změně společenské smlouvy podle ustanovení § 147 odst. 1 věty druhé ZOK.

4.1.1 Interpretací problémy

Zatímco dle ustanovení § 164 ZOK postačí pro splnění podmínky vystoupení společníka ze společnosti, že tento pro zvýšení příplatkové povinnosti nehlasoval (popř. se zdržel hlasování nebo se nedostavil na valnou hromadu),⁴⁹ při výkladu ustanovení § 202 odst. 2 je textace zákona problematická. Zákon uvádí, že právo společníka na vystoupení ze společnosti je dáno v případě splnění podmínky, že *nesouhlasil* s daným rozhodnutím valné hromady, přičemž na konci daného odstavce je následně vedena podmínka druhá a to, že tento společník *hlasoval na valné hromadě proti*. Jedná se o dva rozdílné pojmy, které musí být splněny současně (kumulativně). Odborná literatura se při výkladu tohoto ustanovení rozchází. B. Havel zastává názor, že s ohledem na ustanovení § 164 ZOK, které se užíje obdobně, usuzuje, že není třeba, aby společník musel výslovně hlasovat proti, ale postačí, že se daného hlasování zdrží. Opačné řešení by vedlo k diskriminaci společníka, který se valné hromady nemohl účastnit.⁵⁰ Jiné stanovisko zastává L. Lochmanová, která uvádí, že: „*Zákon výslovně vyžaduje negativní stanovisko společníka, zdržení se hlasování nezakládá právo na vystoupení ze společnosti.*“⁵¹

V tomto případě mám poměrně rozpačité názory. Ztotožňuji se s názorem B. Havla ohledně ochrany společníků, kteří se nemohli zúčastnit hlasování na valné hromadě, a striktní výklad daného ustanovení by diskriminačně zkracoval jejich práva. Na druhé straně, když opomenou výklad spojení „*hlasoval na valné hromadě*“,⁵² v případech kdy se společník valné hromady účastnil a hlasování se zdržel, musím souhlasit s názorem L. Lochmanové a trvat na tom, že by společníkovi právo vystoupit ze společnosti nevzniklo,⁵³ jelikož v souladu se zásadou *vigilantibus iura* společník měl právo svůj názor vyjádřit, avšak takto neučinil.

⁴⁸ POKORNÁ, Jarmila. In LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 1052 (§ 202).

⁴⁹ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář ...*, s. 309 (§ 165).

⁵⁰ Tamtéž, s. 393 (§ 202).

⁵¹ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK: *Komentář k zákonu ...*, s. 930 (§ 202).

⁵² Toto slovní spojení se dle mého názoru musí vykládat extenzivně a to v souladu s ustanovením § 175 ZOK, které zakotvuje přípustnost hlasování *per rollam*, není-li to ve společenské smlouvě vyloučeno. V opačném případě při doslovném jazykovém výkladu by společník nemohl hlasovat tímto způsobem a daný výklad by popíral úmysl zákonodárce.

⁵³ Srov. PELIKÁN, Robert. *Zákon o přeměnách obchodních společností a družstev. Komentář. 2. díl. § 180-389.* Praha: Leges, 2010, s. 238 (§ 376).

Další výkladový problém u § 202 ZOK je v odborné literatuře spatřován v tom, že v prvním odstavci daného ustanovení je kogentně stanoveno, že „*společník může ze společnosti vystoupit jen, připouští-li to tento zákon.*“⁵⁴ Dle L. Lochmanové by striktní výklad vedl k tomu, že není možné vystoupit ze společnosti jiným způsobem, než tím, který je uveden přímo v ZOK. S ohledem na jiné právní předpisy, jako např. ustanovení zákona § 141 OZ⁵⁵ nebo výše zmíněného § 376 ZoPřem je nutné toto ustanovení vykládat extenzivně.⁵⁶

V návaznosti na kogentnost prvního odstavce, začíná druhý dispozitivním spojením - *neurčí-li společenská smlouva jinak*. Z daného ustanovení tedy nelze vyčíst, zda mohou být způsoby vystoupení společníka společenskou smlouvou rozšířeny nebo je zde možné pouze jejich zúžení.⁵⁷ V odborné literatuře nedochází k jednotnému závěru, „*protože oba přístupy jsou argumentovatelné a legitimní.*“⁵⁸ Např. L. Lochmanová poukazuje na to, že k rozšíření důvodů pro vystoupení společníka přímo svádí ustanovení § 190 odst. 2 písm. i) ZOK, kde je uvedeno, že do působnosti valné hromady patří schválení převodu nebo zastavení závodu nebo takové jeho části, která by znamenala podstatnou změnu dosavadní struktury závodu nebo podstatnou změnu v předmětu podnikání nebo činnosti společnosti. „*Zatímco podle § 202 odst. 2 je důvodem pro vystoupení společníka změna převažující povahy podnikání společnosti, ustanovení § 190 odst. 2 písm. i) operuje s podstatnou změnou v předmětu podnikání nebo činnosti. Pojmy povaha a předmět nejsou synonyma, jejich obsah je zcela rozdílný, avšak ve svých (ekonomických) důsledcích by mohly pro společníka znamenat totéž.*“⁵⁹ Zcela opačný názor zastává J. Pokorná, která uvádí, že dle systematického zařazení dispozitivní pravidlo druhého odstavce pouze dovoluje okruh důvodů pro vystoupení společníka ze společnosti pouze zúžit, popř. ve společenské smlouvě vyloučit.⁶⁰ Ještě dále zachází L. Finger, který uvádí, že v případech, kdy by společenská smlouva obsahovala rozšiřující důvody pro společníkovo vystoupení, tato ustanovení společenské smlouvy by byla v souladu s kogentní normou prvního odstavce zdánlivá, resp. by se k nim nepřihlíželo.⁶¹

Osobně se ztotožňuji s názorem J. Pokorné a to nejen v rámci systematického výkladu daného ustanovení. Nové pojetí soukromého práva v rámci rekodifikace sice vychází z principu

---

⁵⁴ § 202 odst. 1 ZOK.

⁵⁵ § 141 OZ upravuje právo člena právnické osoby na vystoupení v případech, kdy nesouhlasil s přemístěním jejího sídla do zahraničí. Srov. LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK: *Komentář k zákonu ...*, s. 929 (§ 202).

⁵⁶ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK: *Komentář k zákonu ...*, s. 930 - 931 (§ 202).

⁵⁷ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář ...*, s. 393 (§ 202).

⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁹ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK: *Komentář k zákonu ...*, s. 930 - 931 (§ 202).

⁶⁰ POKORNÁ, Jarmila. In LASÁK: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář ...*, s. 1052 (§ 202).

⁶¹ FINGER, Libor. In HEJDA, Jan a kol. *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech. Poznámkové znění*. 1. vydání. Olomouc: ANAG, 2013. s. 262 – 264 (§ 202).

autonomie vůle, která je vázána na dispozitivnost právních norem,⁶² avšak v tomto případě lze dovést omezení dispozitivnosti kogentní normou obsaženou v prvním odstavci. V případě, kdybychom dovedli, že ustanovení § 202 odst. 2 ZOK připouští smluvní rozšíření jednotlivých způsobů vystoupení společníka ze společnosti, stal by se první odstavec zcela nadbytečným, což zjevně nebylo úmyslem zákonodárce. Při vypuštění prvního odstavce by se užíla obecná pravidla pro aplikaci dispozitivní právní normy, bylo by na společnících, jak by si jednotlivé způsoby vystoupení ze společnosti upravili a v případě že by tak neučinili, subsidiárně by se použily ustanovení daného zákona.⁶³

Institut vystoupení společníka je chápán jako výjimečné oprávnění, které „*vyplývá z charakteristiky společnosti s ručením omezeným jako kapitálové společnosti, do níž jsou vloženy investice společníků, a jejíž stabilita proto nemůže být narušována tím, že by společník měl jednostranné právo požadovat svou investici kdykoli zpět bez ohledu na to, jaké důsledky to přivede ostatním investorům.*“⁶⁴ Bez zákonné limitace a neomezeného smluvního rozšíření jednotlivých způsobů vystoupení by pojetí tohoto institutu ztratilo význam.

Z těchto důvodů mám za to, že kogentní první odstavec tvoří určitý korektiv odstavce druhého, který musíme vykládat tak, že si lze smluvně okruh důvodů pro vystoupení pouze omezit nebo úplně vyloučit, ale nelze tyto rozšiřovat nad rámec zákona. Nicméně výklad těchto nejasných pojmů nám přinese až judikatura.

4.1.2 Nesouhlas s příplatkovou povinností

Připouští-li to společenská smlouva, může valná hromada rozhodnout o příplatkové povinnosti podle § 162 odst. 1 ZOK. B. Havel však uvádí, že to zda o příplatkové povinnosti může rozhodovat pouze valná hromada, zůstává otevřenou otázkou. Připouští, že v případě souhlasu všech společníků, by toto právo mohlo být delegováno na jednatele či dozorčí radu společnosti. V takovém případě by ale jednotliví společníci nemohli postupovat podle § 164 ZOK umožňující společníkovi vystoupení ze společnosti.⁶⁵

Příplatek slouží k posílení vlastního kapitálu společnosti. Společníkovi, který příplatek poskytuje, se jeho podíly ani výše vkladu ve společnosti nemění a nezískává tak ani silnější postavení ve společnosti.⁶⁶ Příplatek může být poskytnut jen v peněžité formě. Příplatková

---

⁶² ELIÁŠ, Karel a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava: Sagit, 2012, s. 48 - 51.

⁶³ K pojmu dispozitivní a kogentní právní normy srov. LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 17 - 22.

⁶⁴ POKORNÁ, Jarmila. In LASÁK: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář...*, s. 1051 (§ 202).

⁶⁵ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář ...*, s. 306 - 307 (§ 162).

⁶⁶ Tamtéž.

povinnost může být ve společenské smlouvě zahrnuta již při založení společnosti nebo v průběhu jejího trvání.⁶⁷ Výše příplatku je limitována ve druhém odstavci, který říká, že společenská smlouva musí určit, jakou výši nesmí příplatky ve svém souhrnu překročit. Je tedy na společnících, jakou výši si ve společenské smlouvě ujednají.

Právo vystoupit ze společnosti pak náleží společníkovi, který pro příplatkovou povinnost nehlasoval. Společník může společnosti oznámit, že vystupuje ohledně podílu, na který je příplatková povinnost vázána. Ohledně ostatních podílů, na které příplatková povinnost nedopadá, společník, v souladu s ustanovením § 202 odst. 1 ZOK, vystoupit nemůže.⁶⁸

Z ustanovení § 164 odst. 1 ZOK vyplývá, že na rozdíl od § 202 zde nedochází k výkladovým problémům a pro založení práva vystoupit ze společnosti bude společníkovi postačovat, že se hlasování zdržel, nebo že se neúčastnil valné hromady. Společenská smlouva však může dle ust. § 164 odst. 5 ZOK určit něco jiného. Vzhledem k dispozitivnosti § 164 ZOK, si společnost může ve společenské smlouvě upravit, že právo vystoupit ze společnosti při nesouhlasu s příplatkovou povinností společníkovi nevznikne nebo jej mohou upravit jiným způsobem.⁶⁹

4.1.3 Nesouhlas se změnou převažující povahy podnikání společnosti

ZOK přiznává právo společníkovi ze společnosti vystoupit, jestliže nesouhlasí s rozhodnutím valné hromady o změně převažující povahy podnikání společnosti. SRO může být založena nejen za účelem podnikání, ale i za účelem ideálním popř. za oběma účely,⁷⁰ přičemž dle ust. § 146 odst. 1 písm. b) musí společenská smlouva daný předmět činnosti nebo podnikání obsahovat. Dle L. Lochmanové nelze spojovat pojem *povaha podnikání* obsažený v § 202 odst. 2 písm. a) ZOK jen s podnikatelským účelem společnosti, ale i s účelem nepodnikatelským (v případě že společnost není primárně založena za účelem dosahování zisků). V případech kdy společník vstoupil do SRO, která byla založena jak za materiálním účelem (dosahování zisků) tak i ideálním, kdy materiální účel převažuje a valná hromada rozhodla o omezení nebo zrušení podnikatelského účelu, vzniká společníkovi právo na vystoupení z této společnosti. Stejně tak v opačném případě, kdy ve společnosti převažuje účel ideální a valná hromada rozhodne o tom, že bude převažovat účel materiální.⁷¹ J. Pokorná uvádí, že se změna může týkat též podnikatelské strategie daného předmětu podnikání, jako je např.

---

⁶⁷ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK: *Komentář k zákonu ...*, s. 753 - 754 (§ 162).

⁶⁸ Tamtéž, s. 759 - 754 (§ 164).

⁶⁹ Bližší POKORNÁ, Jarmila. In LASÁK: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář ...*, s. 948 (§ 165).

⁷⁰ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK: *Komentář k zákonu ...*, s. 928 - 929 (§ 202).

⁷¹ Tamtéž.

soustředění se na určitá teritoria, skupiny zákazníků, způsob nabízení zboží nebo služeb (např. rozšíření kamenného obchodu na internetový prodej). „Změny mohou spočívat také v zásadních reorganizacích, přijímání úsporných opatření, rušení organizačních složek závodu, propouštění zaměstnanců, zavádění elektronických informačních systémů, využití průmyslových robotů apod.“⁷² Zákon v těchto případech přiznává právo společníkovi ze společnosti vystoupit vzhledem k tomu, že velikost a hodnota podílu je vázána na hospodaření dané společnosti. Omezení nebo dokonce zrušení podnikatelského účelu by mohlo vést ke snížení podílu na zisku, vypořádacího podílu (v případě zániku účasti za trvání společnosti) popř. podílu na likvidačním zůstatku.⁷³

4.1.4 Nesouhlas s prodloužením trvání společnosti

SRO lze založit jak na dobu určitou, tak na dobu neurčitou. V případech kdy společenská smlouva neupravuje délku trvání společnosti, platí dle ust. § 124 OZ, že je společnost založena na dobu neurčitou. Institut vystoupení společníka pro nesouhlas s prodloužením doby trvání společnosti tak lze vázat pouze na případy, kdy společenská smlouva obsahuje konkrétní omezení trvání společnosti. K prodloužení doby trvání společnosti a tím i změně společenské smlouvy může dojít rozhodnutím valné hromady dle § 147 odst. 1 věty druhé ZOK, přičemž právo vystoupit ze společnosti má ten společník, který s rozhodnutím nesouhlasí. Tento institut opět chrání investice společníka,⁷⁴ který do dané společnosti vstupoval s tím, že jeho společnická práva a povinnosti budou s danou společností spjata pouze po určitou dobu jejího trvání uvedenou ve společenské smlouvě.⁷⁵

V praxi tak může dojít k tomu, že byla společnost založena na dobu určitou, která je vázána na splnění účelu uvedeného ve společenské smlouvě. V případě že by tento účel společnost naplnila, nemuselo by dojít k jejímu zániku. Valná hromada by mohla rozhodnout o změně účelu dané společnosti a zároveň o prodloužení jejího trvání. Oba důvody obsažené v ust. § 202 ods. 2 ZOK by bylo možné spojit do jednoho bodu hlasování na valné hromadě a společníci by tak o nich hlasovali dohromady. „Pokud by společnost splnila účel vymezený ve společenské smlouvě, musela by být zrušena s likvidací, neboť by již nebylo možné dále pokračovat v předchozí činnosti. Tím by byla na valné hromadě měněna společenská smlouva jak co do předmětu podnikání (činnosti), tak i co do trvání společnosti. Obě změny nelze od

---

⁷² POKORNÁ, Jarmila. In LASÁK: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář ...*, s. 1051 (§ 202).

⁷³ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK: *Komentář k zákonu ...*, s. 928 - 929 (§ 202).

⁷⁴ POKORNÁ, Jarmila. In LASÁK: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář ...*, s. 1051 - 1052 (§ 202).

⁷⁵ FINGER, Libor. In HEJDA: *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech ...*, s. 262 - 264 (§ 202).

sebe odtrhnout. Hlasovat pro změnu činnosti, aniž by bylo současně hlasováno pro prodloužení trvání společnosti, by postrádalo logiku.“⁷⁶

4.1.5 Absence souhlasu orgánu s převodem podílu

Další možnost vystoupení společníka ze společnosti upravuje ZOK v § 207 odst. 3. V rámci SRO mohou společníci mezi sebou převádět podíly bez omezení,⁷⁷ neurčí-li společenská smlouva, že k převodu je nutný souhlas některého orgánu společnosti.⁷⁸ Tímto může být zpravidla valná hromada, jednatelé nebo dozorčí rada. V těchto případech vzniká společníkovi právo vystoupit ze společnosti, jestliže hodlá převést svůj podíl nebo jeho část na jiného společníka a orgán společnosti (který je k tomu dle společenské smlouvy oprávněn), nedá k takovému převodu do 6 ti měsíců od uzavření smlouvy o převodu souhlas bez uvedení důvodu nebo je nečinný. V takovém případě nastávají stejné účinky jako při odstoupení od smlouvy (smlouva o převodu podílu se ruší s účinky ex tunc). Pravidla ohledně udělení či neudělení souhlasu jsou dispozitivní a to jak ohledně 6 ti měsíční lhůty, tak ohledně účinků spojených s odstoupením od smlouvy. Společnost je tak ve společenské smlouvě může zcela vyloučit. Pak by ovšem, vzhledem k tomu, že smlouva o převodu podílu nabývá účinnosti až po udělení souhlasu, mohla nastat situace, že smlouva bude sice platná, ale účinnosti může nabýt např. až po několika letech, čímž by samozřejmě byl společník omezen v nakládání s jeho podílem. Je tedy vhodné, aby společenská smlouva obsahovala konkrétní pravidla v případech, kdy souhlas udělen nebude.⁷⁹ Právo vystoupit ze společnosti přiznává zákon společníkovi, jestliže nebyl schválen převod obchodního podílu. Toto je nutno vykládat extenzivně a ustanovení § 207 ZOK se tak uplatní i na situace, kdy není schválen převod jen části daného podílu.⁸⁰ Společník může ze společnosti vystoupit do jednoho měsíce ode dne zániku smlouvy o převodu, jinak se k vystoupení nepřihlíží. Vzhledem k tomu, že se § 164 ZOK použije obdobně, je vystoupení účinné posledním dnem měsíce, ve kterém došlo písemné oznámení společnosti.

---

⁷⁶ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK: *Komentář k zákonu ...*, s. 928 - 929 (§ 202).

⁷⁷ JOSKOVÁ, Lucie a kol. *Nová společnost s ručením omezeným - právo - účetnictví - daně*. Aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2015, s. 112.

⁷⁸ Společenská smlouva může určit i jiná omezení k převodu podílu mezi společníky. Může např. převod mezi společníky i úplně zakázat. Srov. např. HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář ...*, s. 399 (§ 207).

⁷⁹ HAMPEL, Petr. *NOZ v praxi: Podíl ve společnosti s ručením omezeným* [online]. Bulletin-advokacie.cz, 12. srpna 2014 [cit. 17. března 2016]. Dostupné na <<http://www.bulletin-advokacie.cz/noz-v-praxi-podil-ve-spolecnosti-s-rucenim-omezenym?browser=mobi>>.

⁸⁰ BĚLOHLÁVEK, Alexander. In BĚLOHLÁVEK: *Komentář k zákonu ...*, s. 958 (§ 207).

4.1.6 Nesouhlas společníka se změnou právní formy společnosti dle § 376 ZoPřem

Vzhledem k tomu, že ZOK po nabytí účinnosti nezrušil zákon o přeměnách obchodních společností a družstev, je zachováno právo společníka na vystoupení ze společnosti při změně právní formy SRO. Společníkovi, který se změnou právní formy společnosti nesouhlasí, vzniká právo ze společnosti vystoupit, jestliže:

- a) byl společníkem SRO ke dni konání valné hromady, která schválila změny právní formy, a
- b) hlasoval proti schválení změny právní formy.⁸¹

Zákon u druhé podmínky opět předpokládá aktivní nesouhlas společníka. Avšak i zde se komentářová literatura přiklání k názoru, že společníkovi, který se konání valné hromady neúčastní z omluvitelných důvodů (např. pro nemoc), by právo vystoupit ze společnosti, za užití extenzivního výkladu daného ustanovení, vzniklo.⁸² Konzistentní výklad nám opět přinese až judikatura soudů.

Další možnost společníkovi, který se neúčastnil hlasování valné hromady, přináší § 18 odst. 3 ZoPřem.⁸³ Ten dává společníkovi právo vyjádřit svůj nesouhlas, který musí být společnosti doručen do 1 měsíce ode dne, kdy se konala valná hromada. Jedná se o hmotněprávní lhůtu a je tedy nezbytné, aby poslední den této lhůty byl nesouhlas společnosti doručen (nepostačuje jej v příslušné lhůtě odeslat poštou).⁸⁴ Zde vyvstává otázka, v jaké formě má být právní jednání týkající se nesouhlasu? Dle ustanovení § 18 odst. 1 ZoPřem mohou společníci, kteří se nezúčastnili valné hromady dodatečně projevit s přeměnou souhlas. Zákon však pro tento souhlas vyžaduje formu notářského zápisu, jehož přílohou je projekt přeměny. Výkladem a contrario bychom tak mohli dovodit, že pro dodatečný nesouhlas je též vyžadována forma notářského zápisu. Vzhledem k tomu, že na toto ustanovení je ve třetím odstavci odkazováno pouze ohledně lhůty v něm uvedené, mám za to, že dle systematického výkladu s odkazem na obdobné užití § 19 odst. 2 ZoPřem a k přihlídnutí k ustanovení § 378 odst. 1 ZoPřem, který stanoví, že vystoupení musí mít písemnou formu s úředně ověřenými podpisy, bude pro nesouhlas postačovat písemná forma s úředně ověřenými podpisy.

Oznámení o vystoupení společníka z SRO musí být součástí nesouhlasného právního jednání. V opačném případě musí být vystoupení podle § 378 doručeno společnosti nejpozději

---

⁸¹ § 376 odst. 1 ZoPřem.

⁸² PELIKÁN: *Zákon o přeměnách obchodních společností a družstev. Komentář. 2. díl ...*, s. 238 (§ 376).

⁸³ Odst. 3 § 18 ZoPřem byl včleněn do právního řádu až zákonem č. 355/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

⁸⁴ BÍLÁ, Irena. In KUHN, P. a kol. *Zákon o přeměnách obchodních společností a družstev. Komentář. 1. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2010, s. 88 (§ 18).

do 30 dnů ode dne, kdy se společník dověděl o tom, že rozhodnutí valné hromady o přeměně bylo přijato, na základě oznámení podle odstavce 2, tj. jestliže je usnesení valné hromady přijato dodatečně na základě souhlasu společníka uděleného mimo valnou hromadu.⁸⁵

Zánik účasti společníka nastává ke dni, kdy je v obchodním rejstříku zapsána změna právní formy společnosti „*tj. společník nikdy nebude účasten na společnosti nové právní formy.*“⁸⁶ Jedná se o konstitutivní zápis do obchodního rejstříku a společníkům nepřísluší právo si zánik účasti ve společnosti ujednat na jiný časový úsek.⁸⁷

4.1.7 Přemístění sídla SRO do zahraničí dle § 141 OZ

Dle ust. § 139 OZ může právnická osoba, která má sídlo v České republice, přemístit své sídlo do zahraničí, pokud to neodporuje veřejnému pořádku a pokud to připouští právní řád státu, do něhož má být sídlo právnické osoby přemístěno. Ustanovení § 141 OZ pak dává právo členovi právnické osoby (tj. i společníkovi SRO), který s přemístěním sídla do zahraničí nesouhlasil, ukončit členství v právnické osobě s účinky ke dni přemístění sídla. I když autor komentovaného ustanovení uvádí, že člen právnické osoby musí svůj nesouhlas s přemístěním sídla vyslovit,⁸⁸ opět zastávám názor, a to i s přihlédnutím k výkladu § 164 ZOK, že postačí, když se společník hlasování zdrží, popř. se valné hromady neúčastní. Má-li člen právnické osoby při ukončení členství právo na vypořádání, poskytne mu právnická osoba plnění nejpozději ke dni účinnosti přemístění sídla. Za splnění tohoto závazku ručí členové statutárního orgánu.⁸⁹ Přemístění sídla je účinné ode dne zápisu jeho adresy do příslušného veřejného rejstříku.⁹⁰

4.2 Dohoda o ukončení účasti společníka

Již z názvu § 203 ZOK vyplývá, že se jedná o dispozitivní ustanovení představující možnost uplatnění základní zásady, na které spočívá soukromé právo a to autonomie vůle. Institut zániku účasti společníka na základě dohody představuje nejobecnější způsob, jak může společník svou účast ve společnosti ukončit. Původní úprava ObchZ jej neobsahovala. Byl tak do českého právního řádu zařazen až novelizujícím zákonem č. 142/1996 Sb. s účinností k 1. 7. 1996. V mezidobí převládal většinový názor, že institut lze uplatnit, i když není zákonem upraven a to v souladu se zásadou legální licence podle ust. čl. 2 odst. 3 LZPS která stanoví, že

---

⁸⁵ § 18 ZoPřem.

⁸⁶ PELIKÁN: *Zákon o přeměnách obchodních společností a družstev. Komentář. 2. díl ...*, s. 239 - 240 (§ 379).

⁸⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. května 2009, sp. zn. 29 Cdo 2751/2007.

⁸⁸ LASÁK, Jan. In LAVICKÝ: *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář ...*, s. 742 (§ 141).

⁸⁹ § 141 odst. 1 OZ.

⁹⁰ § 141 odst. 2 OZ.

každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.⁹¹ Ke stejnému závěru dospěl i NS.⁹²

ZOK pro ukončení společníka v SRO dohodou stanovuje podmínky, které musí být splněny kumulativně. Dohoda musí mít písemnou formu, musí být uzavřena mezi všemi společníky, podpisy těchto společníků musí být úředně ověřeny a v případě kdy je vydán kmenový list, musí být tento odevzdán společnosti.⁹³

Vzhledem k tomu, že v případě dohody o ukončení účasti společníka se jedná o dohodu všech společníků jakožto smluvních stran společenské smlouvy,⁹⁴ vyžaduje se souhlasný projev vůle všech těchto společníků. V případě nesouhlasu jednoho z nich k dohodě dojít nemůže. Jeho nesouhlasný projev vůle nemůže v daném případě nahradit ani soud, ani zde není přípustná aplikace § 207 odst. 3 ZOK umožňující vystoupení společníka ze společnosti. Jediným možným řešením by tak bylo zrušení účasti společníka soudem podle § 205 ZOK, kde by však musel společník prokazovat, že po něm nelze spravedlivě požadovat, aby ve společnosti nadále setrval.⁹⁵

Zákon pro dohodu vyžaduje úředně ověřené podpisy, nejedná se tedy o změnu společenské smlouvy.⁹⁶ Což je jistou zvláštností, jelikož na jejím základě dochází ke změně smlouvy, která vyžaduje formu notářského zápisu.⁹⁷ Dohoda o ukončení účasti nespadá do působnosti valné hromady, ale samozřejmě na ni může být všemi společníky uzavřena. Stejně tak může být uzavřena na neformálním setkání všech společníků konaného mimo valnou hromadu. Jelikož dohoda nespadá pod působnost valné hromady, neuplatní se zákazy výkonu hlasovacích práv podle § 173 ani počet hlasů podle § 169 odst. 3 ZOK. Stejně tak se neuplatní ust. § 168 ZOK umožňující společníkovi aby se účastnil valné hromady v zastoupení na základě plné moci, jelikož ta se vystavuje za účelem záležitostí týkajících se valné hromady. „*Naopak však nelze vyloučit udělení písemné plné moci společníkem, jehož se zánik účasti dohodou týká, třetí osobě.*“⁹⁸

ZOK na rozdíl od ObchZ připouští, aby společník vlastnil více podílů a to i různého druhu. Zůstává tak otázkou, zda se tento institut uplatní jen na případy úplného zániku společníka v dané společnosti nebo je přípustný i zánik vůči konkrétnímu podílu. Odborná

---

⁹¹ HEJDA: *Zánik účasti společníka ...*, s. 52.

⁹² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. března 2008, sp. zn. 29 Cdo 408/2007.

⁹³ § 203 ZOK.

⁹⁴ HEJDA: *Zánik účasti společníka ...*, s. 53.

⁹⁵ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK: *Komentář k zákonu ...*, s. 933 (§ 203).

⁹⁶ HAVEL: *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou ...*, s. 394.

⁹⁷ HEJDA: *Zánik účasti společníka ...*, s. 54.

⁹⁸ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK: *Komentář k zákonu ...*, s. 933 (§ 203).

literatura dochází k závěrům, že smyslem právní úpravy je úplné ukončení účasti společníka, čemuž odpovídá i zákonná potřeba písemného souhlasu všech společníků a nikoli pouze souhlas valné hromady nebo jiného orgánu. K zánikům konkrétních podílů slouží jiné instituty jako např. převod podílu. Zároveň však L. Lochmanová uvádí, že v případech, kdyby společenská smlouva tuto možnost upravovala, nejednalo by se o ustanovení protizákonné.⁹⁹ Osobně mám za to, že i k vzhledem výše uvedené zásadě legální licence a dispozitivnosti daného ustanovení, by stačilo, kdyby se všichni společníci na ukončení účasti společníka ohledně konkrétního podílu dohodli v rámci dohody o ukončení.

Zánik účasti společníka nastává dnem, kdy nabývá dohoda účinnosti, tedy dnem, kdy dojde k ověření podpisu posledního společníka, jestliže nedošlo k ověření podpisů všech společníků ke stejnému datu. Společníci mohou v dohodě uvést i datum pozdější. Nemohou si však „*platně sjednat, že účast určitého společníka končí až ke dni, kdy je mu zaplacen vypořádací podíl; dokud účast společníka ve společnosti neskončí, právo na zaplacení vypořádacího podílu mu nevznikne (natož aby mohlo dospět)*“¹⁰⁰ Byl-li vydán kmenový list, „*dohoda nabývá účinnosti a účast společníka zaniká až odevzdáním kmenového listu.*“¹⁰¹ Jiného názoru je T. Dvořák, který uvádí, že dikce zákona je v tomto případě nejasná a dovozuje, že zánik účasti je vázán na účinnost dohody, přičemž *bývalý* společník může svůj kmenový list odevzdat až následně. Své tvrzení opírá o podobnost s jinými ustanoveními, kdy k odevzdání kmenového listu dochází až po zániku účasti daného společníka v SRO jako např. § 151 odst. 3, § 204 odst. 3, § 205 odst. 2 nebo § 206 odst. 2 ZOK.¹⁰² S těmito argumenty se osobně neztotožňuji, jelikož z textace zákona jasně vyplývá, že byl-li vydán kmenový list, může být účast společníka v SRO ukončena při splnění kumulativních podmínek (zákon tuto vyzdvihuje spojkou „a“) a jednou z nich je odevzdání kmenového listu. Nicméně se domnívám, že tato podmínka je dispozitivního rázu a k ukončení účasti společníka dříve, než odevzdá kmenový list, by mohlo dojít pouze tehdy, bylo-li by tak výslovně upraveno přímo v dané dohodě o ukončení účasti popř. přímo ve společenské smlouvě. Z daného ustanovení dále lze dovodit, že by k odevzdání kmenových listů a úřednímu ověření podpisů mělo dojít k témuž okamžiku, což by nemělo být v praxi obtížné.¹⁰³

---

⁹⁹ Tamtéž.

¹⁰⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. prosince 2015, sp. zn. 29 Cdo 4505/2014.

¹⁰¹ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK: *Komentář k zákonu ...*, s. 933 (§ 203).

¹⁰² DVOŘÁK: *Společnost s ručením omezeným ...*, s. 229 - 230.

¹⁰³ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK: *Komentář k zákonu ...*, s. 933 (§ 203).

4.3 Vyloučení společníka společností a soudem

Vyloučení je chápáno jako určitá sankce směřující vůči provinilému společníkovi. Pouze zákon může stanovit, kdy tyto sankce uplatnit lze. Zákonem stanovené mantinely nemůže společnost svévolně překračovat. V případě, že jsou splněny zákonné podmínky pro vyloučení společníka, je pouze na dané společnosti, zda k vyloučení přistoupí či společníkovi výslovně nebo konkludentně odpustí (v takovém případě pak již nelze zpětně společníka vyloučit).¹⁰⁴

Společník může být ze společnosti vyloučen přímo společností na základě rozhodnutí valné hromady (§ 151 odst. 2 ZOK), jestliže je v prodlení s plněním vkladové či příplatkové povinnosti. Hovoříme zde o kadučním řízení, které se blíží jednostrannému právnímu jednání směřujícímu proti konkrétnímu společníkovi porušujícímu společenskou smlouvu. V druhém případě může být společník vyloučen rozhodnutím soudu (§ 204 odst. 1 a 2 ZOK). Návrh podává společnost, jestliže společník porušuje zvlášť závažným způsobem svou povinnost.¹⁰⁵

Oba důvody vyloučení společníka nejsou příliš rozdílné. Liší se pouze tím, v jakém rozsahu společník porušuje své povinnosti. Dalším rozdílem je, který orgán o vyloučení společníka rozhoduje a v jaké formě.¹⁰⁶

4.3.1 Vyloučení společníka v kadučním řízení

Kaduční řízení je specifickým řízením, které představuje jeden ze způsobů vyloučení společníka z SRO. Podle ZOK může společníka ze společnosti valná hromada vyloučit, jestliže je v prodlení se splněním vkladové nebo příplatkové povinnosti.¹⁰⁷ V případě, že má společník více podílů, týká se vyloučení jen toho podílu, se kterým je společník v prodlení, neurčí-li společenská smlouva jinak. Společenská smlouva tak může např. určit, že společník, který se dostane do prodlení s vkladovou povinností, může být ze společnosti vyloučen v rámci všech jeho podílů. Právní úpravu kadučního řízení upravuje jak ZOK, tak ve spojení s ust. § 3 odst. 1 ZOK i OZ (konkrétně § 239 – 241 OZ). Kaduční řízení je přípustné pouze ze zákonem stanovených důvodů.¹⁰⁸ Těmito důvody jsou:

1. Společník nesplnil vkladovou povinnost, přičemž není podstatné, že se tak stalo v souvislosti se vznikem společnosti nebo při zvyšování základního kapitálu.¹⁰⁹ Nesplnění vkladové povinnosti se váže jak na vklady peněžité, tak na vklady nepeněžité.

¹⁰⁴ DVOŘÁK: *Společnost s ručením omezeným ...*, s. 230.

¹⁰⁵ ČERNÁ: *Právo obchodních korporací ...*, s. 337 - 338.

¹⁰⁶ HEJDA: *Zánik účasti společníka ...*, s. 73.

¹⁰⁷ § 151 odst. 2 ve spojení s § 165 ZOK.

¹⁰⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. srpna 1997, sp. zn. 1 Odon 36/1997.

¹⁰⁹ DVOŘÁK: *Společnost s ručením omezeným ...*, s. 231.

Ze zákona vyplývá, že nepeněžité vklady musí být do společnosti vneseny před jejím vznikem. Je tedy zcela zřejmé, že kaduční řízení ohledně prodlení nepeněžitých vkladů může nastat pouze v souvislosti se zvyšováním základního kapitálu.¹¹⁰

2. Nesplnění příplatkové povinnosti společníka.

Před vyloučením společníka musí proběhnout tzv. vyzývací řízení. Vzhledem k tomu, že vyloučení společníka ze společnosti představuje prostředek ultima ratio,¹¹¹ musí společnost nejdříve zaslat společníkovi výzvu, ve které jej vyzve k dodatečnému zjednání nápravy a k tomu mu poskytne přiměřenou lhůtu (§ 239 OZ). Z výzvy musí vyplývat, jakého jednání se společník dopustil (shrnutí skutkového stavu věci),¹¹² délka přiměřené doby ve které má zjednat nápravu (délka lhůty není v zákonné úpravě týkající se spolku upravena, měla by však být přiměřená konkrétním okolnostem)¹¹³ a následek, který nastane v případě nesplnění dané povinnosti.¹¹⁴ Formu, v jaké má být výzva učiněna zákon nestanovuje, avšak vzhledem k případné obraně společníka a následnému dokazování, by měla být učiněna písemně. Dle ustanovení § 239 odst. 2 OZ nemusí být výzva učiněna v případě, že porušení povinnosti již nelze odčinit nebo způsobilo-li spolku (SRO) zvláště závažnou újmu. Vzhledem k tomu, že vkladovou a příplatkovou povinnost odčinit lze, připadá v úvahu aplikovatelnost daného ustanovení pouze v části „způsobení zvláště závažné újmy.“¹¹⁵ V takovém případě se může jednat např. o prodlení se splacením takového vkladu, na kterém je společnost existenčně závislá. Výzvu činí statutární orgán společnosti (tj. jednatelé SRO). Odbornou literaturou¹¹⁶ je dovozováno, že výzva může být učiněna též na základě usnesení valné hromady a to v případě, kdy je v prodlení jediný jednatel společnosti, který je zároveň jejím společníkem.

Návrh na vyloučení pak může podat jakýkoliv společník. Toto vyplývá z ustanovení § 240 odst. 2 OZ, které uvádí, že neurčí-li stanovy (společenská smlouva) jinak, může návrh na vyloučení podat v písemné formě kterýkoli člen; v návrhu se uvedou okolnosti osvědčující důvod pro vyloučení. Člen, proti kterému návrh směřuje, musí mít příležitost se s návrhem na vyloučení seznámit, žádat o jeho vysvětlení a uvést i doložit vše, co mu je k prospěchu. Použitelnost tohoto ustanovení je odbornou veřejností chápána rozporuplně. Lze se setkat

---

¹¹⁰ DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ-SKÁLOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným z právního a účetního pohledu*. 1. vyd. Praha: Polygon, 1999, s. 321.

¹¹¹ DVOŘÁK: *Společnost s ručením omezeným ...*, s. 230.

¹¹² Srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. února 2014, sp. zn. 29 Cdo 3243/2012.

¹¹³ POKORNÁ, Jarmila. In LASÁK: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář ...*, s. 915 (§ 151).

¹¹⁴ DVOŘÁK: *Společnost s ručením omezeným ...*, s. 230.

¹¹⁵ POKORNÁ, Jarmila. In LASÁK: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář ...*, s. 915 (§ 151).

¹¹⁶ ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. 1. vyd. Praha: Prospektrum, 1997, s. 125.

s názory, podle nichž je aplikace na kaduční řízení nepoužitelná.¹¹⁷ Naopak např. podle B. Havla bude postačovat, když bude návrh na vyloučení dostatečně odůvodněn.¹¹⁸ Nezbyvá než konstatovat, že jasný výklad a použitelnost daného ustanovení přinese až judikatura soudů.

Rozhodnutí o vyloučení společníka zákon svěřuje valné hromadě a označujeme jej jako druhou fázi kadučního řízení. K vyloučení může valná hromada přistoupit, jestliže byl společník řádně vyzván ke zjednání nápravy v přiměřené lhůtě, upozorněn na případné následky a svou vkladovou nebo příplatkovou povinnost ve stanovené lhůtě nesplnil.¹¹⁹ Judikatura NS k závěru, že společnost nemůže společníka vyloučit, jestliže ten sice nesplnil svou povinnost v přiměřené lhůtě, ale splnil ji před tím, než bylo přijato rozhodnutí valné hromady o vyloučení.¹²⁰ „*Nicméně nelze zapomínat nato, že na započtení plateb na dluh společníka z titulu prodlení se splacením peněžitého vkladu se použijí obecná pravidla a že peněžitý vklad je splacen teprve tehdy, je-li splacena jak jistina, tak její příslušenství.*“¹²¹ V této souvislosti bych zmínil rozhodnutí NS, které se sice týká práva družstevního, ale dle mého názoru jej lze aplikovat i na vyloučení společníka SRO. NS zde uvádí, že konkrétní specifikace dluhu musí být uvedena v rozhodnutí o vyloučení člena družstva. Kdyby podle názoru dovolatele postačovalo, že je dlužná částka uvedena v prvotní výstraze před vyloučením, bagatelizoval by se význam rozhodnutí představenstva o vyloučení člena z družstva, v jehož důsledku, nikoli v důsledku výstrahy, zaniká členství v družstvu. Stejně tak se výše dluhu v průběhu procesu vyloučení může měnit (k čemuž došlo i v projednávané věci).¹²²

A. Rozehnal zastává názor, že rozhodování o vyloučení společníka není rozhodnutím o změně společenské smlouvy a k jeho přijetí tak postačí prostá většina hlasů, neurčí-li společenská smlouva jinak.¹²³ S tímto názorem se osobně neztotožňuji. Dle mého se jedná o rozhodnutí, jehož důsledkem, v případě přijetí daného rozhodnutí, je změna společenské smlouvy. Pro přijetí rozhodnutí tak bude vyžadována kvalifikovaná většina všech společníků podle § 171 odst. 1 písm. b) ZOK, přičemž vylučovaný společník nevykonává své hlasovací právo dle § 173 odst. 1 písm. b) ZOK a při zjišťování usnášení schopnosti valné hromady se

---

¹¹⁷ ČERNÁ Stanislava, ŠTENGLOVÁ Ivanka a ČECH Petr. Co přinese zákon o obchodních korporacích kapitálovým obchodním společnostem, jejich společníkům a věřitelům? *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2012, roč. 20, č. 4, s. 326.

¹¹⁸ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář ...*, s. 293 (§ 151).

¹¹⁹ Výzvy není třeba při splnění podmínek uvedených v § 239 odst. 1 věty druhé OZ.

¹²⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. dubna 1998, sp. zn. 1 Odon 132/1997.

¹²¹ ČERNÁ: *Právo obchodních korporací ...*, s. 338.

¹²² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. října 2014, sp. zn. 29 Cdo 1155/2013.

¹²³ ROZEHNAL, Alěš. In BĚLOHLÁVEK: *Komentář k zákonu ...*, s. 715 (§ 151).

tak nebude k jeho hlasu přihlížet (§ 169 odst. 3 ZOK).¹²⁴ Jestliže má společník více podílů, kterých se kaduční řízení netýká, hlasovací práva ohledně nich nejsou dotčena.

Rozhodnutí o vyloučení společnost doručí vyloučenému společníkovi spolu s písemnou výzvou, aby jí vydal kmenový list, byl-li vydán a upozorní jej, že v případě prodlení s jeho odevzdáním může být prohlášen za neplatný.¹²⁵

Další interpretační potíže obsahuje ochrana společníka proti rozhodnutí valné hromady, jejíž právní úprava je obsažena hlavně v OZ. Dle ustanovení § 241 odst. 1 OZ může člen (společník) do patnácti dnů od doručení rozhodnutí v písemné formě navrhnout, aby rozhodnutí o jeho vyloučení přezkoumala rozhodčí komise (dozorčí rada v rámci SRO), ledaže stanovy (společenská smlouva v SRO) určí jiný orgán. Z jazykového výkladu vyplývá dispozitivnost tohoto ustanovení. Primárně může tedy společenská smlouva určit orgán, který je příslušný k přezkoumání daného rozhodnutí valné hromady a neurčí-li jej, je tímto orgánem dozorčí rada. Problém nastává v případě, kdy společenská smlouva nic podobného neupravuje a navíc dozorčí rada, jako orgán fakultativní,¹²⁶ v SRO zřízena nebyla. Komentářová literatura k § 241 OZ uvádí, že „zákonem presumovaný „odvolací“ mechanismus (§ 241) směřující k možnosti nápravy porušení základního členského práva ještě v rámci spolku je zásadně obligatorní.“¹²⁷ Podle J. Bílkové se musí v případech, kdy není rozhodčí rada ve spolku ustavena, vycházet ze znění stanov. Jestliže stanovy úpravu „interního odvolacího“ řízení proti rozhodnutí o vyloučení člena ze spolku neobsahují, nelze přezkum odmítnout pouze s odkazem na chybějící spolkovou regulaci. V takovém případě by k přezkumu mohla být příslušná členská schůze nebo obecně nejvyšší spolkový orgán.¹²⁸ V rámci SRO by tak mohlo dojít k přezkumu jiným fakultativním orgánem zřízeným společenskou smlouvou, i když by smlouva danému orgánu pravomoci nepřiznávala. V opačném případě (i vzhledem k tomu, že ustanovení o možnosti přezkoumat vyloučení soudem je dle § 242 OZ nepřipustné),¹²⁹ by bylo vyloučenému společníkovi upřeno právo na přezkum daného rozhodnutí.

Dalším obranným mechanismem společníka je podání žaloby na neplatnost usnesení valné hromady o vyloučení společníka podle § 191 a násl. ZOK. Společník může podat žalobu např. z důvodu, že valná hromada nebyla řádně svolána, společníkovi nebylo umožněno

---

¹²⁴ Srov. HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář ...*, s. 293 (§ 151).

¹²⁵ ROZEHNAL, Alěš. In BĚLOHLÁVEK: *Komentář k zákonu ...*, s. 714 (§ 151).

¹²⁶ Dozorčí rada je v SRO dle ust. § 201 ZOK zřizována pouze tehdy, určí-li tak společenská smlouva nebo jiný právní předpis.

¹²⁷ BÍLKOVÁ, Jana. In LAVICKÝ: *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář ...*, s. 1172 - 1173 (§ 141).

¹²⁸ Tamtéž.

¹²⁹ § 151 odst. 2 ZOK.

hlasovat i když je vlastníkem více podílů, vůči kterým kaduční řízení vedeno není nebo nebylo usnesení přijato kvalifikovanou většinou.

Vyloučenému společníkovi vzniká právo na vypořádací podíl. Společnost se nestává vlastníkem uvolněného podílu, ale přechází na ní dispoziční právo. „*Získává tedy oprávnění nakládat s cizí věcí.*“¹³⁰

V praxi pak mohou nastat případy, kdy se společník zaváže při zakládání společnosti vnést nepeněžitý vklad. Jak bylo řečeno výše, nepeněžité vklady musí být do kapitálových společností vneseny před jejich vznikem podle § 23 odst. 2 ZOK. Vlastnické právo k nepeněžitému vkladu nabývá společnost okamžikem svého vzniku, tj. zápisem do obchodního rejstříku, popř. poté zápisem vlastnického práva do veřejného seznamu (§ 25 ZOK). V případě, že na společnost vlastnické právo nepřejde, stanoví zákon v § 26 odst. 1 ZOK povinnost vkladatele uhradit jeho cenu v penězích tzv. relutární náhradu. Vystává zde otázka, zda lze na vkladatele, který je s relutární náhradou v prodlení, užít institut kadučního řízení. Odborná veřejnost nemá jednotný názor. M. Kubík uvádí, že je nutno vyřešit otázku, jakou povahu má relutární povinnost. Zastává názor, že se nejedná o povinnost vkladovou, jelikož tato byla splněna vnesením peněžitého vkladu (i když nedošlo k převedení vl. práva) a proto nemůže poté stejnému vkladateli ve vztahu ke stejnému vkladu vzniknout vkladová povinnost nová. Z tohoto důvodu tedy není možné institut kadučního řízení aplikovat.¹³¹ P. Čech zachází ještě dále. Uvádí, že vyloučení společníka představuje nejvyšší formu trestu, již právo společností zná. Odkazuje na rozhodnutí NS,¹³² a uvádí, že „*Nejvyšší soud zdůraznil, že povinnost hradit hodnotu předmětu nepeněžitého vkladu či její část v penězích byla zvláštní povinností, existující mimo rámec povinnosti vkladové. Nepřipustil tudíž možnost vynucovat její splnění sankcemi stanovenými pro porušení vkladové povinnosti.*“ I když se dané rozhodnutí netýká přímo kadukce, ale pouze výše úroku z prodlení, zastává autor názor, že režim obou sankcí musí být shodný vzhledem k tomu, že vyloučení představuje vyšší sankci než úrok z prodlení a „*nedovodil-li Nejvyšší soud aplikaci sankcí stanovených pro prodlení s plněním vkladové povinnosti i na povinnost hradit v penězích hodnotu (část hodnoty) nepeněžitého vkladu pro účely stanovení výše tohoto úroku, sotva by ohledně společníkova vyloučení dospěl ke stanovisku přísnějšímu.*“¹³³ B. Havel shodně uvádí, že relutární náhrada představuje pouze sankční postih vkladatele za to, že nepřešlo na společnost vlastnické právo a nemůže tak

¹³⁰ Blíže, ROZEHNAL, Alš. In BĚLOHLÁVEK: *Komentář k zákonu ...*, s. 715 (§ 151).

¹³¹ KUBÍK, Martin. In LASÁK: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář ...*, s. 243 - 244 (§ 26).

¹³² Blíže, Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. února 2008, sp. zn. 29 Odo 760/2006 Sb.

¹³³ ČECH, Petr. Několik mýtů a nejasností kolem vyloučení společníka ze společnosti s ručením omezeným. *Právní rádce*, 2014, roč. 22, č. 4, s. 34.

představovat peněžitý vklad. Na druhou stranu uvádí, že společníka SRO lze ze společnosti vyloučit pro prodlení s úhradou relativního plnění podle § 151 ZOK upravujícího kaduční řízení.¹³⁴

4.3.2 Vyloučení společníka soudem

Další způsob vyloučení společníka ze společnosti představuje vyloučení na základě rozhodnutí soudu. Právní úprava je zakotvena v § 240 ZOK. Můžeme říci, že se jedná o období kadučního řízení, ale s ingerencí soudu.¹³⁵ Zákon stanoví, že se společnost může domáhat u soudu vyloučení společníka, který zvláště závažným způsobem porušuje svou povinnost, ačkoliv byl k jejímu plnění vyzván a na možnost vyloučení písemně upozorněn.¹³⁶ Konzistentní tak zůstává judikatura soudu, dle které musí být výzva s upozorněním učiněna dříve, než je podán návrh na vyloučení společníka soudem.¹³⁷ Povinnost učinit výzvu není dána, jestliže porušení povinnosti mělo právní následky, které jsou neodstranitelné.¹³⁸ Z daného ustanovení tak musí být splněny následující podmínky k tomu, aby byl společník na základě soudního rozhodnutí z SRO vyloučen:

- společník porušuje své povinnosti zvláště závažným způsobem
- společník je vyzván společností k tomu, aby své povinnosti splnil¹³⁹
- společník je písemně upozorněn na možnost vyloučení
- souhlas valné hromady k podání návrhu na vyloučení
- podání návrhu na vyloučení společníka soudem
- pravomocné rozhodnutí soudu o vyloučení společníka.

Povinnosti, které společník musí porušit, mohou být majetkové, nemajetkové i tzv. doplňkové povahy.¹⁴⁰ Okruh povinností společníka není nikterak omezen. Na rozdíl tedy od kadučního řízení zde nedochází k zákonnému výčtu možností, za které může být společník ze společnosti vyloučen.

Povinnosti vyplývají společníkovi jednak ze zákona, přičemž tímto zákonem nemusí být pouze ZOK. Občanský zákoník v § 212 nově zakotvuje povinnost loajality, dle které se přijatý člen korporace zavazuje, že se v ní bude chovat čestně a ctít její vnitřní řád.¹⁴¹ Princip loajality je odbornou literaturou chápán jako povinnost „*usilovat o naplnění cíle, k němuž byla*

---

¹³⁴ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLŮVÁ: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář ...*, s. 63 (§ 26).

¹³⁵ DVOŘÁK: *Společnost s ručením omezeným ...*, s. 233.

¹³⁶ § 204 odst. 1 ZOK

¹³⁷ Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 15. února 1996, sp. zn. 3 Cmo 110/1996.

¹³⁸ § 204 odst. 2 ZOK.

¹³⁹ Výzva nemusí být učiněna za splnění podmínek v § 204 odst. 2 ZOK.

¹⁴⁰ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK: *Komentář k zákonu ...*, s. 936 (§ 204).

¹⁴¹ §212 odst. 1 OZ.

společnost založena, zachovávat její stanovy, respektovat její oprávněné zájmy, souhrnně vzato chovat se vůči společnosti čestně.“¹⁴² Za předešlé právní úpravy byla povinnost loajality poprvé spatřována¹⁴³ v usnesení Vrchního soudu v Praze,¹⁴⁴ ve kterém soud dovodil, „že byt' společenská smlouva společnosti s ručením omezeným mimo ručení a povinnost splatit vklad jiné povinnosti nestanovila, společnice porušila své povinnosti, když komplikovala a později i znemožnila společnosti užívání nebytových prostor v jejím vlastnictví.“¹⁴⁵ Následně byla povinnost loajality již výslovně zakotvena v rozhodnutí NS ze dne 26. 6. 2007.¹⁴⁶ Další povinnosti vyplývají společníkům zejm. ze společenské smlouvy nebo jiných vnitřních předpisů společnosti. Ty však „musí být dostatečně konkrétní, nestačí jen pouhé vyjádření, že společník je např. povinen se do činnosti společnosti osobně zapojit – muselo by být konkretizováno, v jakém rozsahu a jakým způsobem.“¹⁴⁷ Judikatura NS dospěla k závěru, že povinnosti společníkům vyplývají též ze zásad, na kterých je postaven ObchZ¹⁴⁸ (lze dovodit konzistentnost daného závěru též pro ZOK). V rámci majetkových povinností může např. společenská smlouva ukládat společníkovi povinnost, aby přispěl do fakultativně vytvořených fondů, které byly vytvořeny nad rámec zákona. U nemajetkových povinností se může jednat např. o zákaz konkurence, za jehož porušení též dovodil NS možnost vyloučení společníka ze společnosti¹⁴⁹ nebo povinnost mlčenlivosti ohledně důvěrných informací.¹⁵⁰ Konkrétní povinnost se však musí vztahovat vždy ke společníkům SRO. V případech, kdy je společník zároveň jednatelem společnosti, nemůže být pro porušení povinností jednatele ze společnosti vyloučen.¹⁵¹

V prvním odstavci § 204 ZOK je zakotvena podmínka porušení povinností slovním spojením „zvláště závažným způsobem.“ Posuzování, kdy se bude jednat o zvláště závažné porušení, bude záležet až na soudní praxi.¹⁵² Podle L. Lochmanové „míru (rozsah) a důsledky porušení lze dovozovat od účelu založení společnosti, předmětu podnikání, zájmu společnosti na udržení konkurence schopnosti na trhu a v hospodářské soutěži, osobní účasti společníka na podnikání (činnosti) společnosti, pakliže se k ní společník zavázal a v neposlední řadě od výčtu

¹⁴² ČERNÁ, Stanislava. *Obchodní právo. Akciová společnost*. 3. díl. Praha: ASPI, 2006. s. 186.

¹⁴³ Blíže. ČECH, Petr. K (nepsaným) povinnostem společníka společnosti s ručením omezeným aneb potvrzení existence povinnosti loajality společníka v českém právu. *Jurisprudence*, 2006, č. 3, s. 67–68.

¹⁴⁴ Usnesení vrchního soudu v Praze ze dne 3. února 2005, sp. zn. 7 Cmo 117/2004.

¹⁴⁵ JOSKOVÁ, Lucie. Povinnost loajality v akciové společnosti. *Obchodněprávní revue*, 2011, č. 9, s. 259.

¹⁴⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. června 2007, sp. zn. 29 Odo 387/2006.

¹⁴⁷ POKORNÁ, Jarmila. In LASÁK: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář ...*, s. 1056 (§ 204).

¹⁴⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. ledna 2006, sp. zn. 29 Odo 1007/2005.

¹⁴⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. srpna 1997, sp. zn. 1 Odon 36/1997.

¹⁵⁰ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK: *Komentář k zákonu ...*, s. 936 (§ 204).

¹⁵¹ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 14. března 1995, sp. zn. 7 Cmo 89/94.

¹⁵² HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář ...*, s. 395 (§ 204).

povinností společníka daných alespoň demonstrativním způsobem ve společenské smlouvě.“ ObchZ v ustanovení § 149 normoval míru porušení „pouze“ „závažným způsobem“.

Porušení povinností závažným způsobem dovedl Vrchní soud v Olomouci jako „jednání společníka, který vybere z účtu společnosti její finanční prostředky, neboť dispozice s majetkem společnosti společníkům nenáleží, ale náleží jen jejímu statutárnímu orgánu.“¹⁵³ V již výše uvedeném rozhodnutí NS uvedl, že porušení povinností společníka naplňuje i jednání, kdy společnice v rozporu s právem zabránila společnosti, aby užívala nebytové prostory, které sloužily k podnikání společnosti a jejichž byla společnice vlastníkem.¹⁵⁴ Naopak Vrchní soud v Praze uvedl, že společníka nelze vyloučit pro opakovanou neúčast na valné hromadě, jelikož se jedná o společníkovo právo a nikoliv povinnost. K porušení povinnosti by mohlo dojít pouze tehdy, byla-li by zakotvena povinnost účasti společníků na valné hromadě přímo ve společenské smlouvě.¹⁵⁵ Stejně tak nemusí dojít k naplnění kritérií pro vyloučení společníka, jestliže ten poskytne utajované informace třetí osobě.¹⁵⁶

Vzhledem k tomu, že v rámci ZOK dochází ke zvýšení intenzity porušení povinností, zůstává tedy otázkou, do jaké míry je tato judikatura soudů vztahující se na vyloučení společníka soudem podle ObchZ i nadále použitelná.

Z jazykového výkladu § 204 odst. 2 ZOK však vyplývá, že k naplnění podmínky, kdy není třeba učinit výzvu podle odstavce jedna, postačuje, jestliže porušení povinnosti mělo právní následky, které již nelze odstranit. Zákon zde pracuje s pojmem „porušení povinnosti.“ Z tohoto důvodu se domnívám, že společník, který poruší povinnost spojenou s jeho členstvím ve společnosti a následky z daného porušení již nelze odstranit (např. společnosti vznikla neodvratitelná škoda porušením povinnosti mlčenlivosti), nemusí se jednat o porušení povinností dosahující intenzity „zvláště závažným způsobem.“

ZOK stejně tak jako ObchZ v rámci úpravy vyloučení společníka soudem obsahuje slovní spojení „který porušuje.“ V rámci tohoto spojení dospěl Krajský soud v Brně ve svém rozsudku ze dne 15. 2. 1995 k závěru, že zákonem stanovené podmínky pro vyloučení společníka soudem spočívají v tom, že společník porušuje své povinnosti závažným způsobem. Z čehož vyplývá, že společník musí své povinnosti porušovat též „opakovaně, resp. soustavně.“¹⁵⁷ S tímto názorem se neztotožňuje odborná literatura. L. Lochmanová uvádí, že z jazykového výkladu nelze činit závěry, že by porušování povinností mělo být trvalé nebo

---

¹⁵³ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 15. února 2007, sp. zn. 5 Cmo 209/2005.

¹⁵⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. ledna 2006, sp. zn. 29 Odo 1007/2005.

¹⁵⁵ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 1. března 2015, sp. zn. 7 Cmo 269/2009.

¹⁵⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. března 2003, sp. zn. 29 Odo 396/2002.

¹⁵⁷ Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 15. února 1995, sp. zn. 29/10 Cm 577/93.

opakované, resp. se vyznačovat určitou soustavností (nepřetržitostí).¹⁵⁸ Shodně též B. Havel uvádí, že bude postačovat i jednorázové porušení povinnosti.¹⁵⁹ K. Eliáš se již dříve vyjádřil k dané problematice tak, že soustavnost porušování povinností spočívá též v udržování protiprávního stavu, který byl porušenou povinností vyvolán.¹⁶⁰ Opět tedy vyvstává otázka, do jaké míry zůstane judikatura konzistentní i v rámci úpravy ZOK.

Stejně jako u kadučního řízení, musí v rámci vyloučení společníka soudem proběhnout tzv. vyzývací řízení, v rámci kterého je společník vyzván k plnění povinností a písemně upozorněn na možnost vyloučení. Obsahové náležitosti výzvy zákon neupravuje, ale obdobně jako u kadučního řízení z ní musí vyplývat, jakého jednání se společník dopustil¹⁶¹ a délka přiměřené doby ve které má zjednat nápravu. Výzva by měla být konkrétní, jelikož k vyloučení společníka může dojít pouze pro porušení těch konkrétních povinností, které byly výzvou řádně vytčeny.¹⁶² Zákon ani zde nestanoví, v jaké formě má být výzva učiněna. Postačí tedy, že bude učiněna ústně. L. Lochmanová uvádí, že jakmile je činěna výzva ústně, musí být prokazatelná. V úvahu by tak připadalo ústní vyzvání společníka jednatelem na valné hromadě za přítomnosti ostatních společníků.¹⁶³ Písemná forma je zákonem stanovena pro upozornění společníka na možnost vyloučení. Upozornění bude zpravidla v rámci právní jistoty součástí výzvy na téže listině. Povinnost učinit výzvu není dána, jestliže porušení povinností mělo právní následky, které nelze již odstranit.¹⁶⁴ Vzhledem k tomu, že podmínky vyloučení společníka zkoumá v poslední fázi soud, nezbyvá než opět v rámci právní jistoty doporučit, aby i zde docházelo k písemné výzvě, jelikož právní následky, které již nelze odstranit nejsou zákonem nikde definovány.

Návrh na vyloučení společníka podává soudu podle § 204 odst. 1 ZOK společnost. Novinkou ZOK je, že návrh na vyloučení společníka soudem může podat i jiný společník prostřednictvím společnické žaloby podle § 157 odst. 3 písm. d). Společnickou žalobu může společník podat pro neplnění vkladové povinnosti jiného společníka a to „*bez ohledu na výši svého podílu na základním kapitálu či hlasovacích právech; může se tedy jednat i o společníka s podílem zcela zanedbatelným.*“¹⁶⁵ Zákon nevylučuje, že návrh na vyloučení může společnost podat i při prodlení s vkladovou nebo příplatkovou povinností, jestliže nedošlo k vyloučení

---

¹⁵⁸ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK: *Komentář k zákonu ...*, s. 936 (§ 204).

¹⁵⁹ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář ...*, s. 395 (§ 204).

¹⁶⁰ ELIÁŠ: *Společnost s ručením omezeným ...*, s. 127.

¹⁶¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. prosince 2010, sp. zn. 29 Cdo 4002/2009.

¹⁶² Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 1. března 2012, sp. zn. 7 Cmo 437/2011.

¹⁶³ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK: *Komentář k zákonu ...*, s. 937 (§ 204).

¹⁶⁴ § 204 odst. 2 ZOK.

¹⁶⁵ ČECH: *Několik mýtů a nejasností ...*, s. 34.

jejího člena v kadučním řízení (např. pro přijetí rozhodnutí na valné hromadě nebylo dostatek hlasů).¹⁶⁶

Podle ObchZ museli s podáním návrhu na vyloučení společníka soudem souhlasit společníci, jejichž vklady činily alespoň polovinu základního kapitálu.¹⁶⁷ ZOK žádné obdobné ustanovení nezakotvuje a to ani v rámci působnosti valné hromady podle § 190 odst. 2 ZOK. I tak je však odbornou veřejností souhlas společníků (valné hromady) k podání návrhu na vyloučení společníka vyžadován.¹⁶⁸ Vyplývá z ustanovení § 173 ods. 1 písm. b) ZOK ve kterém je uvedeno, že společník nevykonává hlasovací právo, jestliže valná hromada rozhoduje o podání návrhu na jeho vyloučení soudem. P. Čech k tomu uvádí, že ke stejnému názoru lze dospět i jen na základě principů, na nichž ZOK stojí. „*Rozhodování o otázkách majících vliv na společnost, její společenskou smlouvu a osobní substrát musí zůstat v působnosti společníků, respektive valné hromady.*“¹⁶⁹ Otázkou, na které se však odborná veřejnost neshoduje, je to, jakou většinou společníci resp. valná hromada hlasují. Např. L. Lochmanová uvádí, že je vyžadován souhlas 2/3 všech společníků, neboť se jedná o rozhodnutí, jehož důsledkem se mění společenská smlouva podle § 171 odst. 1 písm. b) ZOK.¹⁷⁰ Osobně se ztotožňuji s názorem P. Čecha, že důsledkem rozhodnutí valné hromady o přípustnosti návrhu na vyloučení společníka soudem je pouze zahájení soudního řízení a to jen tehdy, pokud jej společnost podá. Jestliže soud návrhu vyhoví a společníka pravomocným rozhodnutím ze společnosti vyloučí, bude společenská smlouva měněna na základě rozhodnutí soudu a nikoliv na základě rozhodnutí valné hromady o přípustnosti návrhu. Nestanoví-li společenská smlouva jinak, k udělení souhlasu s podáním návrhu na vyloučení společníka tak postačí pouhá většina přítomných podle § 170 ZOK.¹⁷¹ K podání návrhu na vyloučení zákon nestanovuje žádnou lhůtu. Lze tedy vycházet z obecné tříleté promlčecí lhůty dle § 629 odst. 1 OZ. Promlčecí lhůta počíná běžet od okamžiku, kdy mohla společnost podat návrh na vyloučení společníka soudu, tj. po splnění předpokladů uvedených v § 204 odst. 1 ZOK.¹⁷²

Soudní řízení představuje poslední fázi vyloučení společníka soudem. Řízení je zahájováno na návrh společnosti nebo jiného společníka. Navrhovatel nese důkazní břemeno

---

¹⁶⁶ ČERNÁ: *Právo obchodních korporací ...*, s. 338 - 339.

¹⁶⁷ § 149 ObchZ.

¹⁶⁸ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK: *Komentář k zákonu ...*, s. 937 (§ 204). Shodně POKORNÁ, Jarmila. In LASÁK: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář ...*, s. 1053 (§ 204). Shodně HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář ...*, s. 395 (§ 204).

¹⁶⁹ ČECH: *Několik mýtů a nejasností ...*, s. 34.

¹⁷⁰ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK: *Komentář k zákonu ...*, s. 937 (§ 204).

¹⁷¹ ČECH: *Několik mýtů a nejasností ...*, s. 34.

¹⁷² HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář ...*, s. 395 (§ 204).

ohledně splněných podmínek k podání návrhu na vyloučení.¹⁷³ Příslušným soudem k projednání věci je Krajský soud podle § 9 odst. 2 písm. f) OSŘ, v jehož obvodu je obecný soud společníka, o jehož vyloučení se jedná. Účast společníka v SRO zaniká pravomocným rozhodnutím soudu. Vyloučenému společníkovi poté vzniká právo na vypořádací podíl, přičemž jeho podíl ve společnosti se uvolňuje a společnost je povinna s ním naložit podle § 213 až 215 ZOK. Byl-li vydán společností kmenový list, je jej vyloučený společník povinen vrátit bez zbytečného odkladu poté, co byl ze společnosti vyloučen.¹⁷⁴

4.4 Zrušení účasti společníka rozhodnutím soudu

Zrušení účasti společníka soudem představuje zánik účasti společníka v SRO jednostranným právním jednáním s ingerencí soudu, přičemž jednostrannost spočívá zejména v tom, že společník prosadí svou vůli vůči ostatním společníkům resp. společnosti.¹⁷⁵ Společník se může u soudu domáhat zrušení jeho účasti, jestliže na něm nelze spravedlivě požadovat, aby ve společnosti nadále setrval. To neplatí v případech, kdy se jedná o jediného společníka.¹⁷⁶ V jednočlenné společnosti se z logiky věci může její společník rozhodnout, jakým způsobem s ní naloží (např. svůj podíl převede na jinou osobu nebo společnost zruší).

V rámci institutu zrušení účasti společníka soudem se projevují „*aspekty ochrany společníka před případnými negativními dopady jeho účasti ve společnosti pro něj samého.*“¹⁷⁷ SRO je společností s osobnostním substrátem a společník z ní nemůže až na výjimky jednostranně vystoupit. Může tedy snadno nastat situace, že společnost omezí nebo vyloučí převoditelnost podílu nebo mu nebudou ostatní společníci chtít umožnit ukončení účasti v SRO a společník tak nebude moci společnost žádným způsobem opustit.¹⁷⁸ K ochraně takového společníka je tedy zákonem poskytována možnost, aby se ze společnosti vyvázal soudně. Důkazní břemeno, že po něm nelze spravedlivě požadovat, aby ve společnosti setrval, však ponese společník.¹⁷⁹

¹⁷³ Rozsudek Krajského obchodního soudu v Brně ze dne 4. května 1995, sp. zn. 29/10 Cm 619/93.

¹⁷⁴ POKORNÁ, Jarmila. In LASÁK: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář ...*, s. 1056 - 1057 (§ 204).

¹⁷⁵ ČECH, Petr. In ČERNÁ, Stanislava, Čech, Petr a kol. *Právo společností - ohlédnutí za dvěma desetiletími účinnosti obchodního zákoníku. Pocta Ivaně Štenglové k sedmdesátým narozeninám*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 50.

¹⁷⁶ § 205 odst. 1 ZOK.

¹⁷⁷ DVOŘÁK: *Společnost s ručením omezeným ...*, s. 235.

¹⁷⁸ A contrario srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. dubna 2007, sp. zn. 29 Odo 1257/2006, ve kterém NS uvedl, že „*důvodem pro zrušení účasti společníka ve společnosti nemůže být ani to, že ostatní společníci odmítli jeho nabídku na odkoupení zbývajících obchodních podílů, neboť rozhodnutí o tom, zda prodají obchodní podíly, je právem společníků a odmítnutím prodeje společníci žádnou povinnost vůči dovoatelé neporušili.*“

¹⁷⁹ DVOŘÁK: *Společnost s ručením omezeným ...*, s. 235.

ObchZ upravoval zrušení účasti v § 148, kde bylo uvedeno, že společník SRO může navrhnout, aby soud zrušil jeho účast ve společnosti, nelze-li na něm spravedlivě požadovat, aby ve společnosti setrval, nejde-li o jediného společníka. Vzhledem k tomu, že ZOK tuto úpravu v § 205 přejímá téměř v nezměněné podobě, lze mít za to, že judikatura vztahující se k ObchZ je konzistentní i na právní úpravu obsaženou v ZOK.

Vzhledem k výše uvedenému tak lze shrnout, že se společník může domáhat zrušení své účasti u soudu za následujících podmínek:

- na společníkovi nelze spravedlivě požadovat, aby ve společnosti nadále setrval
- společník není jediným společníkem SRO
- společník musí podat návrh na zrušení jeho účasti příslušnému soudu.

P. Čech uvádí, že institut zrušení účasti společníka soudem slouží společníkovi až jako krajní prostředek ultima ratio, který lze využít pouze subsidiárně, po vyčerpání všech ostatní prostředků. Navrhovatel (společník) by tak měl nejdříve využít všechny obranné nástroje, které mu zákon a společenská smlouva poskytuje. Jako příklad uvádí situaci, kdy společnost na základě hlasování valné hromady změnila předmět podnikání. Společník, proti jehož vůli bylo rozhodnutí přijato, by se tak měl nejdříve domáhat u soudu vyslovení neplatnosti daného rozhodnutí. Princip subsidiarity by se však měl uplatnit i v rámci rozhodování soudu, kdy by nemělo být vyhověno návrhu společníka, jestliže společenská smlouva výslovně společníkovi nebrání, aby svůj podíl převedl na třetí osobu.¹⁸⁰ V Judikatuře byl princip subsidiarity nastíněn v rozhodnutí NS, kde bylo uvedeno, že „*pro porušení zákazu konkurence společníkem společnosti s ručením omezeným se nemůže jiný společník domáhat ukončení své účasti ve společnosti soudem.*“¹⁸¹ Zároveň však v daném rozhodnutí soud připustil, že v případech, kdy společník navrhne společnosti postup podle § 65 ObchZ a společnost jeho návrhu nevyhoví, není vyloučeno jeho ukončení ve společnosti podle § 148 ObchZ.¹⁸²

Osobně s těmito názory neztotožňuji, jelikož by v praxi mohla nastat situace, kdy se společník u kterého již byla naplněna podmínka, že po něm nelze spravedlivě požadovat, aby ve společnosti setrval, dostane do finanční tísně a každým dnem, co se mu nepodaří najít osobu, na kterou by mohl převést svůj podíl, se situace zhoršuje a jediným východiskem je zrušení jeho účasti soudem a následné vypořádání jeho podílu společností. Dle mého názoru by tak mělo postačovat k vyhovění návrhu to, zda budou kumulativně splněny výše uvedené podmínky. Společníkovi by nemělo být právo domáhat se zrušení jeho účasti soudem

---

¹⁸⁰ ČECH, Petr. In ČERNÁ: *Právo společností - ohlédnutí za ...*, s. 55 - 56.

¹⁸¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. srpna 1997, sp. zn. 1 Odon 36/1997.

¹⁸² Tamtéž.

omezováno. Na rozdíl od prostředků ultima ratio a uplatněné zásady subsidiarity, by měla být v rámci soukromého práva plně uplatněna zásada autonomie vůle a způsob jaký společník v rámci dalšího působení ve společnosti zvolí, by měl zůstat pouze na něm.

4.4.1 Spravedlivé důvody pro zrušení účasti

Kritéria, podle kterých nelze po společníkovi spravedlivě požadovat, aby ve společnosti setrval, zákon neobsahuje. Je tedy věcí soudu, aby zkoumal co je a co není spravedlivým důvodem. Lze pouze dovodit, že se bude jednat vždy o zásadní důvody, jinak by bylo nepřípustné zasahovat ex post do vlastnické struktury SRO.¹⁸³ Při rozhodování soud musí posuzovat poměry ve společnosti, zejm. zda dochází k porušování povinností ze strany společnosti vůči společníkovi, zda nejsou porušovány povinnosti ve vzájemných vztazích společníků s přihlédnutím k řádnému chodu společnosti, dále pak osobní a finanční poměry společníka, které souvisejí s jeho účastí ve společnosti. Soud musí vždy vycházet z konkrétní situace.¹⁸⁴

Určitá kritéria, jak mají soudy posuzovat otázku, zda již nelze spravedlivě po společníkovi požadovat, aby ve společnosti setrval, byla poprvé nastíněna v rozhodnutí Krajského obchodního soudu v Brně. Jednalo se o případ, kdy se dva navrhovatelé spojili se třetím společníkem k provozování mezinárodního terminálového překladiště. Třetí společník se zavázal zajistit pro společnost klientelu. To se však nestalo a společnost nenaplnila účel svého podnikání. Navíc třetí společník navrhovatelům neumožnil převést jejich podíly a zmizel. Soud jejich návrhu vyhověl a účast ve společnosti zrušil.¹⁸⁵ Přičemž konstatoval, že „*skutkovou podstatu pro zrušení účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným spočívající v tom, že na něm nelze spravedlivě požadovat, aby ve společnosti setrval, naplňuje též stav, kdy nedošlo k realizaci předmětu podnikání (činnosti), a tím ke splnění účelu existence společnosti podle společenské smlouvy.*“ Dále soud uvedl, že k naplnění skutkové podstaty dochází i tím, „*kdy nepřítomnost společníka znemožňuje výkon práv a povinností ostatních společníků, vyplývajících ze společenské smlouvy.*“¹⁸⁶

Zásadním se poté stalo rozhodnutí NS ze dne 3. 1. 2001, sp. zn. 29 Cdo 2084/2000, ve kterém bylo uvedeno, že zákon při hodnocení kritérií kdy již nelze spravedlivě po společníkovi požadovat, aby ve společnosti nadále setrval, ponechává soudu velmi široké meze pro jeho uvážení. „*Svěřeného širokého oprávnění musí proto soud využívat uvážlivě, zjistit řádně*

¹⁸³ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář ...*, s. 396 (§ 205).

¹⁸⁴ POKORNÁ, Jarmila. In LASÁK: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář ...*, s. 1058 (§ 205).

¹⁸⁵ ČECH, Petr. In ČERNÁ: *Právo společností - ohlédnutí za ...*, s. 52.

¹⁸⁶ Rozsudek Krajského obchodního soudu v Brně ze dne 22. února 1995, sp. zn. 29/10 Cm 33/93.

*skutkové okolnosti věci, zvážit význam každé jednotlivé skutečnosti pro posouzení věci a dbát přitom, jak na to, aby odepřením uplatňovaného práva nedošlo k neodůvodněnému zásahu do poměrů navrhovatele, tak na to, aby jeho přiznáním nedošlo k neúměrnému zásahu do práv společnosti, popřípadě jejích společníků. Ochrana poskytovaná soudem se tedy musí vztahovat nejen na navrhovatele, ale i na společnost a ostatní společníky. V tom směru musí soud zejména dbát na to, aby újma způsobená kterékoli ze zúčastněných osob nebyla nepřiměřená, tj. aby důsledky zásahu do poměrů společnosti nebyl podstatně závažnější, než újma vzniklá navrhovateli z nepřiznání práva.*¹⁸⁷

Vzhledem k tomu, že je obsah pojmu *nelze-li na něm spravedlivě požadovat, aby ve společnosti setrval* dotvářen judikaturou soudů, můžeme předpokládat, že se jeho skutkové vymezení bude i nadále vyvíjet.¹⁸⁸ Dosavadní judikatura bere v potaz důvody ryze osobního charakteru i důvody objektivní.¹⁸⁹

V rámci osobních, konkrétně zdravotních důvodů lze zmínit případ, kdy se navrhovatel domáhal zrušení své účasti ve společnosti z důvodu zhoršení jeho psychického stavu, který vyvolával stres. NS dospěl k závěru, že *„při rozhodování o ukončení účasti společníka ve společnosti je třeba vzít v úvahu, že pouhá účast v řádně fungující společnosti, ve které jsou normální, nekonfliktní vztahy mezi společníky a ve které nevyplývají pro společníka z jeho účasti povinnosti, které jej stresujícím způsobem zatěžují, může jen stěží obecně způsobovat stres zhoršující zdravotní stav společníka.*“ Soud však připustil, že by k takové situaci mohlo dojít, kdyby se zde objevily další stresující faktory, *„např. spory mezi společníky, problémy v hospodaření společnosti, pracovní přetížení apod.*“¹⁹⁰

V jiném případě se navrhovatel dovolával tíživých osobních důvodů, když byl společností propuštěn z pracovního poměru pro nadbytečnost a tím byla i vyloučena jeho osobní účast na podnikání společnosti. Naopak společnost uváděla, že se nacházela na pokraji tíživé finanční situace a vyplacení případného vypořádacího podílu by pro ni mohlo mít fatální důsledky. Vrchní soud v Praze navrhovateli vyhověl, přičemž posuzoval pouze jím uváděné důvody. NS odkázal na své rozhodnutí ze dne 3. 1. 2001, sp. zn. 29 Cdo 2084/2000, a odvolací soud zkritizoval za to, že své *„rozhodnutí založil pouze na závěru, že jsou dány důvody, pro které nelze na navrhovatelích požadovat, aby ve společnosti setrvali, a posouzením, zda*

---

¹⁸⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. ledna 2001, sp. zn. 29 Cdo 2084/2000.

¹⁸⁸ HEJDA: *Zánik účasti společníka ...*, s. 57.

¹⁸⁹ POKORNÁ, Jarmila. In LASÁK: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář ...*, s. 1059 (§ 205).

¹⁹⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. ledna 2001, sp. zn. 29 Cdo 2084/2000.

*případná újma způsobená společností zrušením účasti navrhovatelů není nepřiměřená, je jeho právní posouzení neúplné, a tedy i nesprávné.*¹⁹¹

Také v dalším případě řešeném před NS uváděl navrhovatel znemožnění aktivní účasti na podnikání. Společník se domáhal zrušení své účasti z důvodu toho, že byl odvolán valnou hromadou z funkce jednatele a společnost s ním skončila pracovní poměr. Dále namítal, že ostatní společníci odmítli jeho návrh na odkoupení obchodního podílu.¹⁹² NS konstatoval, že *„odvolání jednatele z funkce, a to bez ohledu na to, že tento jednatel je společníkem předmětné obchodní společnosti, je právem společníků, neboť na funkci jednatele nemá žádný společník nárok... a nemůže být samo o sobě důvodem pro zrušení účasti společníka ve společnosti.“* Stejně tak nemá společník nárok na uzavření pracovního poměru se společností a odkoupení obchodního podílu ostatními společníky.¹⁹³

Ani podání trestního oznámení na společníka není důvodem pro ukončení jeho účasti ve společnosti. Takové oznámení může být v konkrétním případě jen výrazem toho, že statutární orgán vykonával svou působnost s péčí řádného hospodáře.¹⁹⁴

K naplnění kritérií spravedlivého důvodu dospěl NS v případě, kdy se navrhovatel domáhal zrušení své účasti ve společnosti z důvodu, že došlo ke zmaření jediného cíle, pro který ve společnosti byl. Tímto cílem bylo vydávání časopisu Chovatel. Společnost následně vypověděla nakladatelsko - vydavatelskou smlouvu bez vážného důvodu a začala vydávat časopis vlastní. NS uvedl, že by takovýto postup společnosti mohl být *„důvodem, pro který nelze na společníkovi spravedlivě požadovat, aby ve společnosti setrval.“*¹⁹⁵

4.4.2 Řízení před soudem

Soudní řízení je zahajováno na návrh společníka, který se domáhá zrušení účasti ve společnosti. Návrh musí směřovat vůči společnosti a nikoliv vůči ostatním společníkům.¹⁹⁶ Společník musí v návrhu uvést důvody, pro které na něm nelze spravedlivě požadovat, aby setrval ve společnosti. Společník nese břemeno důkazní. Vzhledem k tomu, že zákon neupravuje lhůtu, do kdy musí společník návrh podat, musíme vycházet z obecné 3 leté promlčecí lhůty podle § 629 OZ, která počíná běžet od okamžiku, kdy mohl společník právo uplatnit poprvé. K řízení je příslušný Krajský soud podle § 9 odst. 2 písm. f) OSŘ, u něhož je společnost zapsána v obchodním rejstříku.

¹⁹¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. června 2005, sp. zn. 29 Odo 1096/2004.

¹⁹² ČECH, Petr. In ČERNÁ: *Právo společností - ohlednutí za ...*, s. 53.

¹⁹³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. listopadu 2004, sp. zn. 29 Odo 194/2004.

¹⁹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. září 2006, sp. zn. 29 Odo 789/2005.

¹⁹⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. října 2011, sp. zn. 29 Cdo 4613/2010.

¹⁹⁶ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 31. ledna 1996, sp. zn. 3 Cmo 96/95.

Posuzování návrhu soudem se rozkládá do dvou fází. V první fázi bude soud zkoumat konkrétní okolnosti případu, zejména „*vztahy a poměry ve společnosti a porušování povinností vůči společníkovi, popř. porušování určitých povinností ve vzájemných vztazích společníků, a to i s ohledem na zabezpečení řádného chodu společnosti, změnami v poměrech společníka, jenž navrhuje vystoupení ze společnosti, zejména v poměrech osobních, finančních atd., které mají vztah k jeho účasti ve společnosti.*“¹⁹⁷ Jestliže soud dojde k závěru, že jsou zde důvody pro vyhovění, nastupuje druhá fáze. V té soud musí zkoumat, zda by případné zrušení účasti společníka nezpůsobilo nespravedlivou a nedůvodnou újmu společnosti nebo ostatním společníkům.¹⁹⁸

Účast společníka ve společnosti zaniká dnem právní moci soudního rozhodnutí. Společníkovi vzniká právo na vypořádací podíl, přičemž jeho podíl se stává volným a společnost je povinna s ním naložit podle § 213 až 215 ZOK. Právní mocí daného rozhodnutí též dochází ke změně společenské smlouvy a jednatelé společnosti jsou povinni podat návrh na změnu zápisu v obchodním rejstříku a vyhotovit nové znění společenské smlouvy.¹⁹⁹

Byl-li vydán kmenový list je jej po zrušení účasti společník povinen odevzdat společnosti.²⁰⁰

4.4.3 Zrušení účasti dědice soudem

I když to ZOK výslovně neupravuje, zaniká účast společníka v SRO jeho smrtí. Podle § 42 ZOK poté přechází jeho podíl na dědice, ledaže společenská smlouva přechod zakáže nebo omezí. Podle § 1634 OZ, může podíl v zákonem stanovených případech jako odúmrt' přejít na stát.²⁰¹ Podle judikatury NS může být přechod podílu na dědice ve společenské smlouvě podmíněn souhlasem valné hromady. Zároveň však NS uvedl, že jej nelze podmínit tím, že se dědic ve stanovené lhůtě o dědictví přihlásí.²⁰² Společnost si též nemůže ve společenské smlouvě určit osobu, na kterou by podíl zemřelého společníka přešel.²⁰³ Dědici, který podíl nabyde, neumožňuje zákon, aby svoji účast ve společnosti ukončil jednostranným právním jednáním.²⁰⁴

¹⁹⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. února 1997, sp. zn. Odon 25/96.

¹⁹⁸ FUKA, Jindřich. *SPOLEČNÍKEM VE SPOLEČNOSTI S RUČENÍM OMEZENÝM PROTI SVÉ VŮLI* [online]. epravo.cz, 26. ledna 2012 [cit. 31. března 2016]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/spolecnikem-ve-spolecnosti-s-rucenim-omezenym-proti-sve-vuli-80269.html>>.

¹⁹⁹ POKORNÁ, Jarmila. In LASÁK: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář ...*, s. 1059 (§ 205).

²⁰⁰ § 205 odst. 2 ZOK.

²⁰¹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. října 2012, sp. zn. 29 Cdo 1946/2012.

²⁰² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. srpna 2007, sp. zn. 29 Odo 573/2006.

²⁰³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. května 2012, sp. zn. 29 Cdo 1080/2011.

²⁰⁴ SVOBODA, Jiří. In BĚLOHLÁVEK: *Komentář k zákonu ...*, s. 970 (§ 211).

Ustanovení § 211 ZOK tak umožňuje dědici, aby se u soudu domáhal zrušení své účasti ve společnosti, jestliže jsou zde dány důvody, pro které na něm nelze požadovat, aby ve společnosti setrval. Dědic musí návrh podat do 3 měsíců od právní moci rozhodnutí o dědictví. Jedná se o prekluzivní lhůtu, tudíž se k opožděnému návrhu nepřihlíží.

Dědic, který se domáhá zrušení své účasti na společnosti tímto způsobem, se nesmí podílet na činnosti společnosti, a to ani v případě, kdy takovou povinnost určuje společenská smlouva, ledaže se písemně dohodne s ostatními společníky jinak.²⁰⁵ Jedná se o ochranné patření společnosti. Osoba, která podá návrh soudu, nemá evidentně zájem o účast ve společnosti a neměla by tak mít přístup k informacím týkajících se např. hospodaření dané společnosti. Kdyby tuto povinnost společník porušil, ztížila by se jeho důkazní situace v řízení o zániku účasti.²⁰⁶

Stejně jako u zrušení účasti společníka soudem, i zde zákon vylučuje zrušení účasti dědice ve společnosti, jestliže je dědic jediným společníkem. V jednočlenné společnosti se dědic může rozhodnout, nechce-li ve společnosti setrvat, že svůj podíl převede na jinou osobu nebo společnost zruší s likvidací.

V rámci výkladu pojmu *nelze spravedlivě požadovat* musíme vycházet z judikatury, která se vztahuje k obecné úpravě zrušení společníka soudem. Judikatura upravující problematiku, která by se výslovně týkala institutu zrušení účasti dědice ve společnosti, nebyla do dnešního dne judikována. Lze tedy odkázat na výše uvedené rozhodnutí NS, dle kterého soud musí „zjistit řádně skutkové okolnosti věci, zvážit význam každé jednotlivé skutečnosti pro posouzení věci a dbát přitom, jak na to, aby odepřením uplatňovaného práva nedošlo k neodůvodněnému zásahu do poměrů navrhovatele, tak na to, aby jeho přiznáním nedošlo k neúměrnému zásahu do práv společnosti, popřípadě jejích společníků. Ochrana poskytovaná soudem se tedy musí vztahovat nejen na navrhovatele, ale i na společnost a ostatní společníky. V tom směru musí soud zejména dbát na to, aby újma způsobená kterékoli ze zúčastněných osob nebyla nepřiměřená, tj. aby důsledky zásahu do poměrů společnosti nebyl podstatně závažnější, než újma vzniklá navrhovateli z nepřiznání práva.“²⁰⁷

4.5 Převod podílu společníka

Převod podílu představuje obecně jeden z nejčastějších způsobů, jakými dochází k zániku účasti společníka nejen v SRO, ale i v ostatních korporacích. Je pojímán jako

---

²⁰⁵ § 211 odst. 2 ZOK.

²⁰⁶ POKORNÁ, Jarmila. In LASÁK: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář ...*, s. 1079 (§ 211).

²⁰⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. ledna 2001, sp. zn. 29 Cdo 2084/2000.

singulární sukcese, tedy nástupnictví, kdy nabyvatel podílu vstupuje do práv a povinností převodce, které se vážou k podílu, jenž byl převeden.²⁰⁸ Jelikož je obchodní podíl movitou věcí nehmotnou, bude jeho převod probíhat dle ustanovení § 1101 – 1104 OZ. K převodu podílu dochází nejčastěji na základě smlouvy kupní nebo darovací, vyloučen však není ani převod smlouvou směnnou nebo smlouvou o zajišťovacím převodu práva, jestliže dlužník svůj dluh řádně a včas nesplní.²⁰⁹ Jestliže účast společníka v SRO zaniká převodem podílu, nemá tento společník právo na vypořádací podíl.²¹⁰

Zákon dává v ust. § 207 odst. 1 ZOK společníkovi možnost převést svůj podíl na jiného společníka. Ve společenské smlouvě může být toto právo podmíněno souhlasem některého orgánu společnosti. Jelikož se v § 207 odst. 2 ZOK jedná o dispozitivní ustanovení, je pouze na společnosti, zda si souhlas podmíní či ne. Společnost tak může například ve společenské smlouvě stanovit, že souhlas není potřeba vůbec nebo že za určitých situací je dán automaticky (např. jestliže se nabyvatelem podílu stane osoba blízká).²¹¹ Ve většině případů si společnost převod podmíní souhlasem valné hromady. Opět tedy vyvstává otázka, jakou většinou bude valná hromada rozhodovat. B. Havel a A. Rozehnal uvádějí, že bude vyžadována dvoutřetinová většina všech společníků podle § 171 odst. 1 písm. b) ZOK.²¹² Vůči tomuto názoru opět musím vyjádřit svůj nesouhlas, jelikož rozhodnutí valné hromady je pouze předpokladem účinnosti smlouvy o převodu podílu. Smlouva v době rozhodování vůbec nemusí existovat a i kdyby smlouva o převodu daným rozhodnutím účinnosti nabyla, není dáno najisto, že k převodu musí dojít. Samotná smlouva může např. obsahovat ustanovení, kdy od ní může druhá strana odstoupit. Mám tedy za to, že k udělení souhlasu valnou hromadou bude postačovat prostá většina přítomných společníků podle ust. § 170 ZOK. Jestliže souhlas není udělen bez udání důvodu nebo je orgán, který jej uděluje nečinný, může společník po zániku smlouvy vystoupit ze společnosti (srov. výše).

Obdobně zákon upravuje v § 208 ZOK převod podílu na extranea. Jestliže tento převod není společenskou smlouvou vyloučen a neurčí-li společenská smlouva jinak, může společník převést podíl na osobu, která není společníkem, jen se souhlasem valné hromady.²¹³ Ustanovení

---

²⁰⁸ DVOŘÁK: *Společnost s ručením omezeným ...*, s. 133.

²⁰⁹ ROZEHNAL, Aleš. In BĚLOHLÁVEK: *Komentář k zákonu ...*, s. 957 (§ 207).

²¹⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. dubna 2011, sp. zn. 29 Cdo 17/2010.

²¹¹ DVOŘÁK: *Společnost s ručením omezeným ...*, s. 134 - 135.

²¹² HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář ...*, s. 399 (§ 207). Shodně ROZEHNAL, Aleš. In BĚLOHLÁVEK: *Komentář k zákonu ...*, s. 962 (§ 208).

²¹³ § 208 odst. 1 ZOK.

je opět dispozitivní. Společenská smlouva tak může podmínit převod souhlasem i jiného orgánu než valné hromady nebo tuto povinnost může úplně vyloučit.²¹⁴

V obou případech nenabyde smlouva o převodu účinnosti dříve, než bude souhlas příslušného orgánu udělen.²¹⁵ Pokud by byl souhlas udělen před uzavřením smlouvy,²¹⁶ stala by se smlouva platnou a účinnou, jakmile by byla uzavřena.

Pokud nebude souhlas udělen do 6 měsíců od uzavření smlouvy, nastává zákonná fikce odstoupení od smlouvy, čímž se smlouva o převodu podílu zrušuje od počátku a stranám zanikají jejich práva a povinnosti.²¹⁷

Vůči společnosti je převod podílu účinný, jakmile je společnosti doručena smlouva o převodu podílu s úředně ověřenými podpisy.²¹⁸ Na rozdíl od úpravy ObchZ zde nemusí extranei výslovně ve smlouvě o převodu podílu prohlašovat, že přistupuje ke společenské smlouvě.²¹⁹ Stranou společenské smlouvy se stává ze zákona. Převodci vzniká zákonné ručení ohledně dluhů, které byly s podílem na nabyvatele převedeny. Typicky se bude jednat o dluhy spojené s vkladovou nebo příplatkovou povinností.²²⁰ Vůči třetím osobám je převod podílu účinný, jakmile jim byl oznámen. Nejpozději však v souladu se zásadou materiální publicity obchodního rejstříku, od chvíle, kdy je zveřejněn zápis o změně společníka.²²¹

Jestliže je předmětem převodu podíl, který je představován kmenovým listem, na převod vlastnického práva se bude vztahovat ustanovení § 1103 odst. 2 OZ. Převod kmenového listu nelze omezit ani podmínit podle ust. § 137 odst. 2 ZOK. Proto nelze užít ustanovení § 207 a 208 ZOK. Na převod kmenového listu se tak použije pouze § 209 odst. 1 ZOK. Jelikož je kmenový list cenný papír na řad, převádí se rubopisem, čímž nabyvatel přistupuje ke společenské smlouvě a převodce se stane ručitelem. Převod je účinný, jakmile se o něm společnost dozví tj. jakmile je společnosti předložen indosovaný kmenový list.²²²

Dle výše uvedeného tak můžeme shrnout proces převodu podílu do následujících kroků:

1. společník, který chce svůj podíl převést, musí nalézt jeho nabyvatele
2. uzavření smlouvy o převodu podílu a opatření potřebného souhlasu, je-li vyžadován

²¹⁴ DVOŘÁK: *Společnost s ručením omezeným* ..., s. 135.

²¹⁵ § 207 odst. 2 a § 208 odst. 1 ZOK.

²¹⁶ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. února 2007, sp. zn. 29 Odo 1278/2005, ve kterém NS uvedl, že souhlas může být udělen jak před uzavřením, tak po uzavření smlouvy, nestanoví-li zákon výslovně, že je vyžadován souhlas předchozí.

²¹⁷ POKORNÁ, Jarmila. In LASÁK: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář* ..., s. 1069 (§ 207).

²¹⁸ § 209 odst. 2 ZOK.

²¹⁹ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. dubna 2002, sp. zn. 29 Odo 264/2001.

²²⁰ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář* ..., s. 402 (§ 209).

²²¹ ČERNÁ: *Právo obchodních korporací* ..., s. 312.

²²² Tamtéž, s. 403 (§ 210).

3. doručení účinné smlouvy o převodu podílu společnosti, u převodu kmenového listu oznámení změny osoby společníka a předložení kmenového listu
4. provedení změny zápisu v seznamu společníků a podání návrhu na změnu zápisu v obchodním rejstříku
5. změna zápisu v obchodním rejstříku.²²³

4.5.1 Smlouva o převodu podílu

Z ustanovení § 209 odst. 2 ZOK vyplývá, že smlouva o převodu podílu musí mít písemnou formu s úředně ověřenými podpisy. K převodu podílu dochází nejčastěji na základě kupní či darovací smlouvy, ale není vyloučen např. převod podle smlouvy o zajišťovacím převodu práva²²⁴ či smlouvy směnné.²²⁵ Smlouva o převodu podílu by tedy měla obsahovat alespoň podstatné náležitosti smlouvy podle OZ pro ten který konkrétní smluvní typ, identifikaci převáděného podílu, jaký vklad připadá na daný podíl, do jaké míry se bude účastnit nabyvatel chodu společnosti, firma nebo název, sídlo a IČO společnosti, na niž se podíl převádí a identifikaci smluvních stran.²²⁶

Za účinnosti ObchZ muselo dle judikatury ze smlouvy o převodu podílu vyplývat, zda je uzavírána úplatně nebo bezúplatně.²²⁷ Jestliže byl obchodní podíl převáděn za úplatu, bylo dle judikatury soudů dalším podstatným znakem smlouvy o převodu podílu ujednání ohledně ceny, a to buď konkrétní výše, nebo způsob jejího určení, v opačném případě byla smlouva absolutně neplatná.²²⁸ Dle mého názoru je již tato judikatura nepoužitelná a to vzhledem k ustanovení § 1792 OZ, které říká, že „plyne-li ze smlouvy povinnost stran poskytnout a přijmout plnění za úplatu, aniž je ujednána její výše, či způsob, jakým bude tato výše určena, platí, že úplata byla ujednána ve výši obvyklé v době a v místě uzavření smlouvy. Nepodaří-li se takto výši úplaty určit, určí ji soud s přihlédnutím k obsahu smlouvy, povaze plnění a zvyklostem.“²²⁹ V praxi se tak bude jednat o smlouvy, které jsou dle občanského zákoníku pojmově úplatné. A naopak např. u darovací smlouvy z logiky věci vyplývá, že se jedná o smlouvu bezúplatnou a požadavek, aby obsahovala ujednání, zda je podíl převáděn úplatně či bezúplatně, je zcela nadbytečný. Jestliže bude obchodní podíl převáděn na základě kupní

²²³ DVOŘÁK: *Společnost s ručením omezeným* ..., s. 138.

²²⁴ Srov. usnesení nejvyššího soudu ze dne 29. listopadu 2005, sp. zn. 29 Odo 28/2005, ve kterém NS uvedl, že k zajišťovacímu převodu práva k obchodnímu podílu je potřeba úřední ověření podpisů.

²²⁵ ROZEHNAL, Aleš. In BĚLOHLÁVEK: *Komentář k zákonu* ..., s. 957 (§ 207).

²²⁶ DVOŘÁK: *Společnost s ručením omezeným* ..., s. 139.

²²⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. dubna 2006, sp. zn. 29 Odo 221/2005.

²²⁸ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 15. března 1995, sp. zn. 7 Cmo 120/94. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. června 2000, sp. zn. 32 Cdo 97/2000.

²²⁹ § 1792 odst. 1 OZ.

smlouvy, což jsou v praxi nejčastější případy, a strany si kupní cenu neurčí, bude platit za ujednanou „*kupní cena, za niž se týž nebo srovnatelný předmět v době uzavření smlouvy a za obdobných smluvních podmínek obvykle prodává.*“²³⁰

Byl-li na základě smlouvy o převodu podílu podíl převeden na nového společníka zápisem v obchodním rejstříku, rozhodl NS o tom, že nemůže dojít k zániku účasti nového společníka dohodou smluvních stran o zrušení smlouvy o převodu podílu.²³¹ V tomto případě si naopak myslím, že judikatura je aplikovatelná i na případy vztahující se na úpravu podle ZOK.

---

²³⁰ § 2085 odst. 2 OZ.

²³¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. října 2006, sp. zn. 29 Odo 331/2006.

Závěr

V diplomové práci jsem se v souladu s cíli uvedenými v úvodu snažil interpretovat, jak nové instituty týkající se zániku účasti společníka v SRO, které byly do českého právního řádu zavedeny rekodifikací soukromého práva, tak i ustálené instituty, které nám byly známy již z dob ObchZ nebo judikatury českých soudů. V rámci jednotlivých způsobů zániku jsem se zabýval problematickými ustanoveními vztahujícími se k jádru diplomové práce, kterých nejen ZOK, ale i OZ, obsahují nespočet. Snažil jsem se nalézt konzistentní judikaturu soudů, kterou lze na danou problematiku aplikovat, tak i judikaturu, kterou dle mého názoru již použít nelze. U problematických ustanovení jsem komparoval často protichůdné názory odborníků z oblasti obchodního práva a snažil se přispět i svým vlastním názorem.

Nejprve jsem nastínil problematiku podílu společníka SRO a změny, které s ním spojené přinesl ZOK a OZ. Podle OZ je nově podíl chápán jako věc nehmotná movitá. Je předmětem vlastnického práva. Krom práv vlastnických se na podíl vážou práva a povinnosti společníka, která jsou s podílem neodmyslitelně spjata. Jedná se jak o práva majetková, tak o práva nemajetková. Podíl představuje míru účasti společníka v dané společnosti. Na rozdíl od úpravy ObchZ připouští ZOK nově možnost, aby společník ve svých rukou vlastnil více podílů a to i jiného druhu. V rámci zániku účasti společníka, je tedy nutné rozlišovat, zda se jedná o úplné rozvázání vazeb s SRO nebo společníkovi účast zaniká jen v rámci konkrétního podílu. Další novinka je představována kmenovým listem. Jestliže je podíl představován kmenovým listem, nemůže se jednat o podíl, jehož převoditelnost je společenskou smlouvou omezena nebo podmíněna. Kmenový list je cenný papír, který se převádí rubopisem na řad.

Poté jsem obecně nastínil a rozdělil jednotlivé způsoby zániku účasti společníka v SRO a přešel k problematice vybraných způsobů zániku, představující jádro diplomové práce.

Institut vystoupení společníka je novinkou, kterou přinesl ZOK. Toto právo směřuje k ukončení jeho účasti z důvodu, že není spravedlivé, aby ve společnosti nadále setrval. Nejdříve jsem se zabýval interpretačními problémy, které § 202 ZOK obsahuje. Jedním z nich jsou kumulativní podmínky, které musí být splněny, aby právo vystoupit ze společnosti společníkovi vzniklo. Problém nastává ve druhém odstavci u slovního spojení „hlasoval na valné hromadě proti.“ Odborná literatura se při výkladu tohoto slovního spojení rozchází, když někteří zastávají názor doslovného výkladu, tj. že společník musí svůj nesouhlas projevit²³² a někteří jsou pro rozšiřující výklad, dle kterého postačí, že se společník nemohl valné hromady

---

²³² LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK: *Komentář k zákonu ...*, s. 930 (§ 202).

účastnit.²³³ Opět zopakuji svůj názor, že v tomto případě zaujímám postoj střední cesty, kdy právo vystoupit vznikne společníkovi i tehdy, když se nemohl např. z důvodu nemoci valné hromady účastnit a naopak právo nevznikne tomu, kdo se na valné hromadě zdržel hlasování, i když mu byla možnost nesouhlasného postoje dána.

Dalším interpretačním problémem je kogentní ustanovení § 202 odst. 1 ZOK dle kterého může společník z SRO vystoupit, jen připouští-li to zákon a dispozitivní úvodní věta druhého odstavce, ze které nelze jasně dovodit, zda je možné důvody pro vystoupení společníka společenskou smlouvou rozšířit nebo pouze zúžit. Přiklonil jsem se k názoru, že tyto důvody lze pouze zúžit. Základní zásadou soukromého práva je autonomie vůle, která je vázána na dispozitivní ustanovení zákona a zásadu legální licence. V tomto případě je však dle mého názoru autonomie vůle omezena kogentním prvním odstavcem.

Následně jsem se věnoval jednotlivým způsobům, dle kterých může společník vystoupit ze společnosti, a to pro nesouhlas se změnou převažující povahy podnikání nebo prodloužení trvání společnosti, pro nesouhlas s příplatkovou povinností podle § 164 ZOK, pro absenci souhlasu s převodem obchodního podílu a nastíněna byla i problematika přemístění sídla do zahraničí podle OZ. V rámci vystoupení společníka pro nesouhlas se změnou právní formy SRO podle ZoPřem byla opět řešena výše uvedená problematika, zda musí být nesouhlas společníka projevem na valné hromadě. Vzhledem k tomu, že ZoPřem dává společníkovi, který se neúčastnil valné hromady možnost vyslovit svůj nesouhlas do jednoho měsíce od konání valné hromady, byla řešena problematika, v jaké formě tento nesouhlas musí být. Dle interpretačních metod jsem dospěl k závěru, že bude postačovat písemná forma s úředně ověřenými podpisy.

Dohoda o ukončení společníka představuje možnost plného uplatnění zásady autonomie vůle. Schválení dohody o ukončení účasti společníka nespadá do působnosti valné hromady, ale je vyžadováno, aby ji schválili všichni společníci SRO. Vzhledem k tomu, že ZOK připouští, aby společník vlastnil více podílů, řešil jsem otázku, zda může být ukončena účast pouze ohledně všech podílů nebo jen některého z nich. I když jsem se ve svých závěrech rozcházel s odbornou literaturou,²³⁴ dospěl jsem k názoru, že v souladu se zásadou legální licence a autonomie vůle nic nebrání tomu, aby dohodou byla ukončena účast společníka pouze v rámci některých jeho podílů.

Sankční zánik účasti společníka je představován institutem kadučního řízení a vyloučením společníka soudem. V obou případech může být společník vyloučen pouze tehdy,

---

²³³ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář* ..., s. 393 (§ 202).

²³⁴ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK: *Komentář k zákonu* ..., s. 933 (§ 203).

stanoví-li tak zákon. V rámci kadučního řízení může být společník vyloučen pro nesplnění vkladové nebo příplatkové povinnosti. Řešenou otázkou však bylo, jakou většinou rozhoduje valná hromada o vyloučení společníka. I když se zde opět odborné názory rozcházejí,²³⁵ dospěl jsem k závěru, že přijetí daného rozhodnutí má za následek změnu společenské smlouvy, proto bude potřeba kvalifikované většiny všech společníků.

Obrana společníka proti danému rozhodnutí je obsažena v OZ v rámci úpravy spolkového práva. Ustanovení § 241 OZ je dispozitivní a ve společenské smlouvě tak může být stanoveno odchylně. Problém však nastává, jestliže společenská smlouva nic neobsahuje a orgán, který má dané rozhodnutí přezkoumat, tedy dozorčí rada dle OZ, není zřízen. Dospěl jsem k názoru, že by i v souladu s odbornou literaturou by byl příslušný k danému přezkumu jiný fakultativní orgán a to i tehdy, kdyby mu společenská smlouva pravomoci nepřiznávala.

Dále jsem řešil otázku, zda je možné užít institut kadučního řízení na relutární náhradu, která vzniká společnosti, jestliže na ni nepřejde vlastnické právo u nepeněžitých vkladů. Dospěl jsem k závěru, že tento institut použít nelze, jelikož se kaduční řízení vztahuje pouze k vkladové povinnosti. Relutární náhrada je pouze sankcí a nikoliv převtělením z nepeněžitého vkladu na vklad peněžitý.

Vyloučení společníka soudem se může společnost domáhat, jestliže společník porušuje *zvlášť závažným způsobem* svou povinnost i po výzvě společnosti a upozorněním na možné vyloučení. Co je to *zvlášť závažný způsob* nám určí až soudní praxe s tím, že je otázkou do jaké míry je použitelná judikatura k ObchZ, který normoval míru porušení pouze *závažným způsobem*. U § 204 odst. 2 ZOK, dle kterého není výzvy třeba, jestliže mělo porušení právní následky, které nelze odstranit, jsem jazykovým výkladem dospěl k závěru, že jestliže takové následky nastanou, nemusí míra porušení dosahovat *zvlášť závažného způsobu*. K přijetí rozhodnutí valné hromady o podání návrhu na vyloučení společníka je třeba souhlasu prosté většiny přítomných společníků, jelikož důsledkem daného rozhodnutí je zahájení soudního řízení a ne změna společenské smlouvy.

Společník se může u soudu domáhat, aby zrušil jeho účast ve společnosti, jestliže na něm nelze spravedlivě požadovat, aby ve společnosti setrval. Zde je pouze na úvaze soudu, aby posoudil spravedlivé důvody, pro které již nelze požadovat po společníkovi další setrvání ve společnosti. Vzhledem k tomu, že ustanovení § 205 ZOK je v téměř nezměněné podobě přejato z ObchZ, lze předpokládat, že zůstává i judikatura konzistentní. Soud tak vždy bude muset posuzovat konkrétní případy a dbát na to, aby nedošlo k nedůvodné újmě jak na straně

---

²³⁵ ROZEHNAL, Alěš. In BĚLOHLÁVEK: *Komentář k zákonu ...*, s. 715 (§ 151). Srov. HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář ...*, s. 293 (§ 151).

navrhovatele, tak na straně společnosti. Stejné principy se uplatní i u dědice podílu, po kterém nelze spravedlivě požadovat, aby ve společnosti setrval. Zrušení účasti se společník nemůže domáhat v jednočlenné společnosti.

Z obecných způsobů zániku účasti společníka jsem pouze obecným způsobem nastínil, ten nejčastěji v praxi vídaný, převod obchodního podílu. Vzhledem k rozsahu diplomové práce jsem se nemohl tomuto institutu věnovat tolik, kolik by se patřilo. I tak jsem se však snažil upozornit na problematiku tohoto institutu vzešlou po účinnosti ZOK. Jelikož si ve společenské smlouvě může společnost vymínit souhlas s převodem některého z orgánů společnosti, bude jím nejčastěji valná hromada. Opět tedy vyvstala otázka, jakou většinu bude rozhodnutí o schválení převodu potřebovat. Neztotožnil jsem se s názorem odborné literatury,²³⁶ že se jedná o rozhodnutí, jehož důsledkem se mění společenská smlouva a je tedy potřeba dvoutřetinové většiny všech společníků. Dle mého názoru je dané rozhodnutí pouze předpokladem účinnosti smlouvy o převodu podílu, přičemž je až na smluvních stranách, zda k převodu dojde či nikoliv. Bude tedy vyžadována prostá většina přítomných společníků podle § 170 ZOK. Ohledně smlouvy o převodu podílu bylo judikováno, že musí být patrné, zda je podíl převáděn za úplatu či bezúplatně. Přičemž úplatná smlouva musela obsahovat ujednání ohledně ceny, a to buď konkrétní výše, nebo způsob jejího určení. Dle mého názoru je tato judikatura již nepoužitelná vzhledem k ustanovení § 1792 OZ a 2085 OZ u kupních smluv.

V diplomové práci jsem se nezabýval problematikou související s následky zániku účasti společníka v SRO, jako je uvolněný a vypořádací podíl. Jelikož se jedná o značně rozsáhlou problematiku, sama o sobě by si zasloužila hlubšího zkoumání, které by samo naplnilo rozsah diplomové práce. Cílem mojí práce však byla problematika vybraných způsobů zániku účasti společníka v SRO. Mám tedy za to, že cíl diplomové práce byl naplněn.

---

²³⁶ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář ...*, s. 399 (§ 207). Shodně ROZEHNAL, Aleš. In BĚLOHLÁVEK: *Komentář k zákonu ...*, s. 962 (§ 208).

Použitá literatura

Knižní tituly

1. BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích. 1. díl.* Plzeň: Aleš Čeněk, 991 s.
2. ČERNÁ, Stanislava. *Obchodní právo. Akciová společnost. 3. díl.* Praha: ASPI, 2006. 360 s.
3. ČERNÁ, Stanislava, Čech, Petr a kol. *Právo společností - ohlédnutí za dvěma desetiletími účinnosti obchodního zákoníku. Pocta Ivaně Štenglové k sedmdesátým narozeninám.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 303 s.
4. ČERNÁ, Stanislava, ŠTENGLOVÁ, Ivana, PELIKÁNOVÁ, Irena. *Právo obchodních korporací.* 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 640 s.
5. DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ-SKÁLOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným z právního a účetního pohledu.* 1. vyd. Praha: Polygon, 1999, 751 s.
6. DVOŘÁK, Jan, ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanské právo hmotné. Díl třetí: Věcná práva.* Praha: Wolters Kluwer, 2015, 228 s.
7. DVOŘÁK, Jan, ŠVESTKA, Jiří, ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. *Občanské právo hmotné. Díl první: Obecná část.* Praha: Wolters Kluwer, 2013, 430 s.
8. DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 696 s.
9. ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným.* 1. vyd. Praha: Prospektrum, 1997, 254 s.
10. ELIÁŠ, Karel a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem.* Ostrava: Sagit, 2012, 1119 s.
11. HAVEL, Bohumil a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem.* 1. vydání. Ostrava: Sagit, 2012, 278 s.
12. HEJDA, Jan. *Zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným.* Praha: Linde, 2010, 258 s.
13. HEJDA, Jan a kol. *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech. Poznámkové znění.* 1. vydání. Olomouc: ANAG, 2013. 859 s.
14. JOSKOVÁ, Lucie a kol. *Nová společnost s ručením omezeným - právo – účetnictví - daně.* Aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2015, 232s.

15. KUHN, P. a kol. *Zákon o přeměněch obchodních společností a družstev. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, 1202 s.
16. LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 1608.
17. LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s.
18. PELIKÁN, Robert. *Zákon o přeměněch obchodních společností a družstev. Komentář. 2. díl. § 180-389*. Praha: Leges, 2010, 256 s.
19. POKORNÁ, Jarmila a kol. *Obchodní zákoník. Komentář. I. Díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2009, 1996 s.
20. ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 1008 s.

Internetové zdroje

1. BOGUSKÝ, Pavel. *Společnost s ručením omezeným ve světle návrhu zákona o obchodních korporacích*. [online]. Casopis.vsehrd.cz, 4. prosince 2011 [cit. 2. března 2016]. Dostupné na <<http://casopis.vsehrd.cz/2011/12/spolecnost-s-rucenim-omezenym-ve-svetle-navrhu-zakona-o-obchodnich-korporacich/#fnref-758-22>>.
2. HAMPEL, Petr. *NOZ v praxi: Podíl ve společnosti s ručením omezeným* [online]. Bulletin-advokacie.cz, 12. srpna 2014 [cit. 17. března 2016]. Dostupné na <<http://www.bulletin-advokacie.cz/noz-v-praxi-podil-ve-spolecnosti-s-rucenim-omezenym?browser=mobi>>.
3. FUKA, Jindřich. *SPOLEČNÍKEM VE SPOLEČNOSTI S RUČENÍM OMEZENÝM PROTI SVÉ VŮLI* [online]. epravo.cz, 26. ledna 2012 [cit. 31. března 2016]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/spolecnikem-ve-spolecnosti-s-rucenim-omezenym-proti-sve-vuli-80269.html>>.

Odborné články

1. ČECH, Petr. K (nepsaným) povinnostem společníka společnosti s ručením omezeným aneb potvrzení existence povinnosti loajality společníka v českém právu. *Jurisprudence*, 2006, č. 3, s. 67–68.
2. ČECH, Petr. Několik mýtů a nejasností kolem vyloučení společníka ze společnosti s ručením omezeným. *Právní rádce*, 2014, roč. 22, č. 4, s. 34.

3. ČERNÁ Stanislava, ŠTENGLOVÁ Ivanka a ČECH Petr. Co přinese zákon o obchodních korporacích kapitálovým obchodním společností, jejich společníkům a věřitelům? *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2012, roč. 20, č. 4, s. 326.
4. JOSKOVÁ, Lucie. Povinnost loajality v akciové společnosti. *Obchodněprávní revue*, 2011, č. 9, s. 259.

Judikatura soudů

1. Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 15. února 1995, sp. zn. 29/10 Cm 577/93.
2. Rozsudek Krajského obchodního soudu v Brně ze dne 22. února 1995, sp. zn. 29/10 Cm 33/93.
3. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 14. března 1995, sp. zn. 7 Cmo 89/94.
4. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 15. března 1995, sp. zn. 7 Cmo 120/94.
5. Rozsudek Krajského obchodního soudu v Brně ze dne 4. května 1995, sp. zn. 29/10 Cm 619/93.
6. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 31. ledna 1996, sp. zn. 3 Cmo 96/95.
7. Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 15. února 1996, sp. zn. 3 Cmo 110/1996.
8. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. února 1997, sp. zn. Odon 25/96.
9. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. srpna 1997, sp. zn. 1 Odon 36/1997.
10. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. března 1998, sp. zn. 2 Odon 46/97.
11. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. dubna 1998, sp. zn. 1 Odon 132/1997.
12. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. června 2000, sp. zn. 32 Cdo 97/2000.
13. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. ledna 2001, sp. zn. 29 Cdo 2084/2000.
14. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. dubna 2002, sp. zn. 29 Odo 264/2001.
15. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. března 2003, sp. zn. 29 Odo 396/2002.
16. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. července 2004, sp. zn. 22 Cdo 700/2004.
17. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. listopadu 2004, sp. zn. 29 Odo 194/2004.
18. Usnesení vrchního soudu v Praze ze dne 3. února 2005, sp. zn. 7 Cmo 117/2004.
19. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. června 2005, sp. zn. 29 Odo 1096/2004.
20. Usnesení nejvyššího soudu ze dne 29. listopadu 2005, sp. zn. 29 Odo 28/2005.
21. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. ledna 2006, sp. zn. 29 Odo 1007/2005.
22. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. dubna 2006, sp. zn. 29 Odo 221/2005.
23. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. září 2006, sp. zn. 29 Odo 789/2005.
24. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. října 2006, sp. zn. 29 Odo 331/2006.
25. Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 15. února 2007, sp. zn. 5 Cmo 209/2005.

26. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. února 2007, sp. zn. 29 Odo 1278/2005.
27. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. dubna 2007, sp. zn. 29 Odo 1257/2006.
28. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. června 2007, sp. zn. 29 Odo 387/2006.
29. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. srpna 2007, sp. zn. 29 Odo 573/2006.
30. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. února 2008, sp. zn. 29 Odo 760/2006 Sb.
31. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. března 2008, sp. zn. 29 Cdo 408/2007.
32. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. října 2008, sp. zn. 21 Cdo 4060/2007.
33. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. května 2009, sp. zn. 29 Cdo 2751/2007.
34. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. prosince 2010, sp. zn. 29 Cdo 4002/2009.
35. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. dubna 2011, sp. zn. 29 Cdo 17/2010.
36. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. října 2011, sp. zn. 29 Cdo 4613/2010.
37. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. února 2012, sp. zn. 29 Cdo 3581/2010.
38. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 1. března 2012, sp. zn. 7 Cmo 437/2011.
39. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. května 2012, sp. zn. 29 Cdo 1080/2011.
40. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. října 2012, sp. zn. 29 Cdo 1946/2012.
41. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. února 2014, sp. zn. 29 Cdo 3243/2012.
42. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. října 2014, sp. zn. 29 Cdo 1155/2013.
43. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 1. března 2015, sp. zn. 7 Cmo 269/2009.
44. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. prosince 2015, sp. zn. 29 Cdo 4505/2014.

Právní předpisy

1. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
2. Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění účinném do 31. 12 2013.
3. Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 č. 2/1993 Sb. o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.
4. Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů.
5. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
6. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

Shrnutí

Předmětem diplomové práce, je problematika zániku účasti společníka v SRO. Práce je vyjma úvodu a závěru rozdělena do čtyř kapitol. V první kapitole je nastíněna právní a majetková charakteristika SRO. Druhá kapitola je věnována podílu společníka. Jsou zde řešeny otázky týkající se nového pojetí podílu jako věci movité, problematiky více druhů podílů ve vlastnictví jednoho společníka a podílu představovaného kmenovým listem. Třetí kapitola v obecné rovině představuje jednotlivé způsoby zániku účasti společníka v SRO. Dále jsou zde rozděleny jednotlivé způsoby zániku na obecné a zvláštní. Čtvrtá nejrozsáhlejší kapitola obsahuje problematiku vybraných způsobů zániku účasti společníka v SRO. Ze zvláštních způsobů zániku účasti společníka je problematika zaměřena na vystoupení společníka, dohodu o ukončení účasti společníka, vyloučení společníka společností nebo soudem a zrušení účasti společníka soudem. Z obecných důvodů je zde obsažen převod podílu.

Summary

The main subject of this thesis deals with the issue of termination of a member's participation in a limited liability company. This thesis is divided into introduction, four main chapters and the conclusion. The first chapter outlines the legal and assets characteristic of the limited liability company. The second chapter deals with the shares of partners in company. It also deals with questions about the new concept of share, which means the share is movable thing and the issue of the more types of shares owned by one shareholder and shares represented by common certificate. In general the third chapter represents various ways of termination of a member's participation in a company. Furthermore, there are different ways of termination which are divided into general and specific. The last fourth chapter includes problems of selected methods of termination of a member's participation in a company. From the specifics form of termination of a member's participation are interpreted following - withdrawal of a member, agreement to terminate a member's participation, expulsion of a member by the company or by the court and termination of a member's participation by the court. For general reasons, there is included the transfer of shares.

Klíčová slova

společnost s ručením omezeným, společník, zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, podíl, kmenový list, vystoupení společníka, dědění podílu, dohoda o ukončení účasti společníka, vyloučení společníka valnou hromadou, vyloučení společníka soudem, zrušení účasti společníka soudem, převod podílu

Keywords

limited liability company, member, termination of a member's participation in a limited liability company, share, common certificate, withdrawal of a member, inheritance of a share, agreement to terminate a member's participation, expulsion of a member by the general meeting, expulsion of a member by the court, termination of a member's participation by the court, transfer of a share